

Roč. VII.

Čís. 1.

1947.

*mesačník
pre duchovný
život*

S M E R, mesačník pre záujmy duchovného života.

Vydávajú slovenskí dominikáni. Rediguje fr. P. Aquinas M. Gabura, OP.

Redakcia a administrácia: Trenčín, Nám. svätej Anny 15.

Predplatné na rok 80 Kčs, pre študentov 40 Kčs.

Šekové číslo Smeru 6181. — *Číslo telefonu* 2416.

O B S A H :

Cesty duchovnosti:

Teocentrická stavba človeka 1. — „Moja“ svätá omša 11. — Suchopár 16. — Svätý Pavol, vzor pracovníkov katolíckej akcie 19.

Duchovnosť vo svätých:

Svätá Margita, dominikánka, a dary Ducha svätého 26. — Preduchovnená lekárka 31.

Duchovnosť v študentstve:

Silvestrovské poznámky 35. — Kresťan ide na pred 38.

Duchovnosť v živote:

Keď Kristus pracuje v továrni 41. — Z denníka katolíckeho maliara 42. — Laickí misionári 44. — List V. S. Solovieva 46.

Poznámky o knihách 47.

UPRIMNE PAN BOH ZAPLAŤ *vyslovujeme všetkým sestram smeristkam a bratom smeristom, ktorí svojou apoštolskou horlivosťou rozšírili okruh našich čitateľov a tak pomohli nám k tomu, aby sme väčšiemu počtu približovali nášho Pána Ježiša Krista, ktorý je smysel nášho života. Ich ako aj ostatných čitateľov Smeru snažne prosíme, aby nám najmä svojimi modlitbami vyprosovali milosti a hojné nadprirodzené požehnanie pre naše úsilie učiť poznávať a nadovšetko milovať vznešeného Krista.*

Nových odberateľov získali:

74 prof. Dr. V. Hromník; 30 prof. Dr. A. Martinec; 13 J. Grúber; 8 J. Švábik, študent; J. Kuruc, študent; J. Suchár, študent; M. Máhrerová; 7 prof. V. Košík; 6 Farský úrad v Krupine; M. Rydlová; O. Zima, študent; 5 P. Pavelka, študent; J. Vencľ, študent, G. Zeke, úradníčka; G. Fischerová, posl. na štátnom konzervatóriu; J. Novák, študent; 4 P. Babjak, študent; J. Rosina, vysokoškolák; F. Bucko, vysokoškolák; K. Múdra, učiteľka; A. Sládkovičová; C. Harmata, posl. teológie; V. Drgonová, učiteľka; M. Kalušová; M. Palušová, učiteľka; V. Orság, študent; P. Struhár, študent; V. Navarová, vysokoškoláčka; 3 Čuntalová, A. Školník, študent; S. Elena, OP; M. Venglarčík, študent; K. Hliva, kaplán; J. Kožár, bohoslovec; J. Sládkovič, poslucháč med.; A. Rovňák, študent; V. Krotáková, úradníčka; Hečková, učiteľka; R. Šujanský, klerik; 2 J. Brilla, posl. inž.; P. Hlavatý; E. Dévay; K. Markovič, dekan; G. Fundárková, posl. med.; F. Drgoň, klerik; V. Chmelik; N. N.; Š. Bukovský; D. Nízka, odb. uč.; E. Uhláriková, študentka; 1 M. Lukáč, vysokoškolák; Š. Ivančák; V. Mikulka, študent; O. Pachová; Misijné sestry, Štavník; L. Paxner; V. Jančuš; V. Remešíková, učiteľka; M. Marrová; O. Školuda, štud.; P. Hodálová; J. Némethy, vysokoškolák; J. Medový, bohoslovec; M. Okál, vysokoškolák; M. Pomothyová, učiteľka; M. Gallo, bohoslovec; Š. Harmaňoš.

Zo smeristickej rodiny na večnosť predišli nás so znakom viery: Tibor Krta, študent; Otilia Obrinčáková, učiteľka; MUDr. M. H. Prosíme Ťa, Pane, udeľ týmto aj všetkým v Kristu odpočívajúcim miesto oddychu, svetla a pokoja. Skrze tohože Krista, Pána nášho.

Si dobrý Slovák a katolík?

Ak áno, vtedy čítaš a rozširuješ

KATOLÍCKE NOVINY,

ktoré sú jediným slovenským katolíckym týždenníkom.

KATOLÍCKE NOVINY

sú vydávané z poverenia biskupského sboru Slovenska.

Sú časopisom kultúrno-náboženským a sociálnym;

sú prostriedkom na prehlbenie náboženského i národného povedomia;

sú ozvenou smýšľania slov. katolíkov.

KATOLÍCKE NOVINY

patria do každej slov. katolíckej rodiny!

KATOLÍCKE NOVINY

odberá, číta a rozširuje každý uvedomelý slovenský katolík.

Predplatné na celý rok 100 Kčs, na polrok 50 Kčs, na štvrťrok 25 Kčs.

V obciach možno sa prihlásiť za odberateľa *Katolíckych novín* medzi hromadných odberateľov na miestnom rímskokatolíckom farskom úrade. Vo väčších mestách treba sa prihlásiť písomne na adresu: *Administrácia Katolíckych novín, Bratislava, Kapitulská ulica číslo 10.*

Odporúčame

SVÄTÝ RUŽENEC,

ľudový mesačník pre čitateľov Kráľovnej svätého ruženca a pre dominikánskych terciárov.

Vychádza v Košiciach, Mäsiarska ul. č. 6.

Používanie novinových známok povolené výmerom Min. dopravy a verejných prác, poštový rezort v Bratislave pod č. 144.487-III/1-1940.

Dozorný poštový úrad, Trenčín.

Tlač: Vojtech Čelko a spol., Trenčín.

OBSAH:

Cesty duchovnosti:

Teocentrická stavba človeka 1. — „Moja svätá omša“ 11, 59, 135, 186, 263, 312, 408. — Suchopár 16. — Svätý Pavol, vzor pracovníkov katolíckej akcie 19. — Pobožnosť križovej cesty 49. — Pod križom 51. — Kristus, Syn Máriin 69. — Asterisky o modlitbe 76. — Výchova letory ako prvý stupeň duchovného života 129. — Cesta duchovného detstva 143. — Základné črty kristocentrického plánu 177. — Túžba po cti a láske ako prirodzené predpoklady duchovného života u mužskej mládeže 194. — Ľudská nespokojnosť a nádej v Boha 201. — Náš nadprirodzený život 257, 306, 401. — Náboženstvo a duševné zdravie 270. — Kresťanské ponímanie telesnej kultúry a zdravia 279. — Chvála Márii Panne 305. — Psychologické a pedagogické základy svätej spovede 321. — Myšlienky na rozjímanie 333, 416. — Skutočnosť smrti 338. — Prirodzené predpoklady duchovného života u ženy 342.

Duchovnosť vo svätých:

Svätá Margita, dominikánka, a dary Ducha svätého 26. — Preduchovnená lekárka 31. — Z vonkajšieho aj vnútorného svojrázu Anjelského učiteľa 77. — Veleba Boha vo svätom Tomášovi Akvinskom 89. — Schodište dokonalosti 89. — Povedz slovo a prijmi Slovo 96. — Duchovné pomazanie 98. — Vzor posväteného vychovávateľstva 149. — Radosť rehoľníč „Notre Dame“ 151. — Životné pravidlá blahoslaveného Kontarda Ferriniho 229. — Odovzdaná láska 232. — Dôvera v Boha 232. — Pánove súdy 233. — O poďakovaní 234. — Moderný saharský pustovník 282. — Mystika na palube lode 289. — Radosť v utrpení 290. — Zdroj vďačnosti 291. — Smrť v očiach lásky 377. — Životné pásmo Karola de Foucaulda 379. — Litánie k najsv. Krvi Kristovej 383. — Svätá Terézia Ježiškova, patrónka misií 428.

Kňazská duchovnosť:

Ježiš Kristus, kňaz podľa obradu Melchisedechovho 212. — Pastier, dávajúci život za svoje ovce 215. — Kňaz a laik 216. — Kňaz a dnešný laik 353. — Z kňazských listov sienskej svätejice 223. — Vznešenosť kazateľského úradu 228. Kňazský celiát 358.

Duchovnosť v študentstve:

Silvestrovské poznámky 35. — Kresťan ide napred 38. — K problematike apoštolátu mladých 99. — Z denníka študenta 103. — Stretnutie trpiaceho Krista 105. — Obyčajný život 153. — Bol tichým hrdinom 160.

Duchovnosť v živote:

Keď Kristus pracuje v továrni 41. — Z denníka katolíckeho maliara 42, 111, 387. — Laickí misiónári 44. — List V. S. Solovieva 46. — Lekár, posväcujúci seba aj prostredie 107. — Kňažná Alžbeta Grigorjevna Volkonská 113. — Francúzsko a katolícka snášanlivosť 116. — Katolícke hnutie „Meč ducha“ v Anglicku 119. — Mój život v Kristovi 164. — Z duchovnosti skautskej vodkyne 167, 242. — Meditácia, zdroj duševnej vyrovnanosti 168. — Preduchovňovanie vojenskej služby 170. — Sviatosťný Ježišu 235. — Film ako problém duchovného života spoločnosti 236. — Z duchovnosti nášho profesora 243. — Pravoslávna cirkev a ekumenické hnutie 245. — Duchovná príbuznosť Maxima Gréka a Hieronyma Savonarolu 251. — Sviatosťné prijímanie mimo svätej omše? 292. — Pomsta za odmietanie Boha 295. — Hľadanie Boha 295. — Preduchovňovanie maliarstva 296. — Dumka, pred obrazom Madony v lese 297. — Myšlienky Pascalove 299. — Najhorší spánok 385. — Evanjelium 385. — „Kresťania nie sú lepší ako iní“ 386. — Posvätený odpočinok 391. — Matka Božia na Rusi 393. — Návrat k prameňom 394. — Vianoce 437. — Zo spomienok na sestru Moniku 437. — Dogma 442. — Kresťanská civilizácia 443.

Poznámky o knihách: 47, 123, na obálke za str. 176, 254, 299, 397, 443.

Cesty duchovnosti.

„Ja som cesta, pravda a život. Ja som svetlo sveta.“
Vhlbil som sa do Kristových, večne sviežich slov osobnej aj svetovej záchrany?

Teocentrická stavba človeka.

Pousilujeme sa postupne rozvíňať kristocentrický plán, v ktorého rámci utvárajú sa šťastné životy, sväté charaktery, obožené osobnosti. Mnohí kresťania nedočahujú nielen výšky duchovného života, ale ani jeho prostredné oblasti, hoci vynakladajú veľa úsilia. Dost častá príčina tohto bôľneho zjavu je nedostatok celkového vecného pohľadu na duchovný život. Taki ľudia nevidia jasne základné čiary životného plánu, ktorý nám múdry a dobrý Boh načrtol. Celok sa im tráfi s oči a preto utápajú sa v jednotlivostiach, ktoré nemajú podložené hlbokým a pevným základom. Vždy lepšie poznávaný a prežívaný kristocentrizmus vytrhne nás z takéhoto živorenia.

Kristocentrizmom voláme životný smer, ktorý v ľudskom živote vonkoncom všetko vzťahuje na prevznešenú osobnosť Bohočloveka Ježiša Krista, v ňom všetko vidí a sústreďuje, nim všetko prepracúva. Živá výslednica tohto smeru je, že kresťan nežije sám, ale vždy povedomejšie prežíva úžasnú skutočnosť: „Žije vo mne Kristus.“

No prv ako by sme rozoberali kristocentrický plán, pokladáme za potrebné poukázať na jeho predpoklad, totižto na nevyhnutné zamierenie človeka na Boha, čiže na teocentrickú stavbu ľudského života.

*

Niekoľkými cestami mohli by sme prísť na to, že človek už svojou prirodzenosťou je zamierený na Boha, že je teocentrický. Sú to známe cesty, po ktorých idú železne logické dôkazy o jestvovaní Boha.

My pôjdeme najprv po ceste, ktorá je psychologicky bližšia a prístupnejšia človeku nášho veku, toľme chudobnému na vnútorný aj vonkajší pokoj a životnú vyrovnanosť. Je to nepokojné hľadanie, sužujúci duševný hlad a smäd, nenásytné túžby a nesmierne náročná bažnosť človeka.

Zaprizerajme sa do udalostí, jednotlivostí a príbehov všedného života. Ale nie povrchné. Hlboko, pod často nepovšimnuté zjavy.

Pozorujme nemierneho milovníka alkoholu. Ťažko pracuje, trápí sa, aby potne zarobený groš pomohol mu dostať sa pred fľašu opojného nápoja. Celé jeho vnútro sústreďuje sa naň ako na božstvo, od ktorého veľa očakáva, doplnenie toho, čo mu tak strašne chýba, zaplnenie vnútornej prázdnoty, ktorá vždy bude mučiť človeka, kým sa vrchovate nenaplní. Opája sa. Pri opájaní udúša trápny nepokoj. Ale len zdanlivo; po vytrezvení miesto blaženého pocitu zmocňuje sa ho nový, zvýšený nepokoj. Usiluje sa ho odstrániť druhým, tretím a mnohonásobným výstredným opojením. No stále bolestnejšia skúsenosť dokazuje mu, že daromne hľadá uspokojenie v alkohole.

Pozorujme človeka, ktorý hovie telesným rozkošiam. Vrchol životného vypätia vidí v slepom využití pohlavnosti. Koľko času postráca, koľko obetí prináša, aby uspokojil nižšiu časť svojej bytosti. A keď si myslí, že už dosiahol všetko, začína sa mu vkrádať do duše ešte pálčivejšia nespokojnosť, rozhodávajúca vnútro. Chce ju utíšiť tým, že celý prídel šťastia znova žobre od slepej pudovosti, ktorá mu predsa už pri prvej skúsenosti dala vedieť, že nemôže naplniť jeho nesmierne hĺbočiny. Nepoučený ani novým nezdarom, opakuje pokusy, ktoré vzápätí pôsobia vždy väčší rozklad vnútorného človeka.

Koľkí zasa si myslia, že dosiahnutie tunajšej slávy, búrlivých potleskov a obecnej obľúbenosti obohatí chudobu ich nedovršenej bytosti. Spomeňme si na nejednu filmovú herečku, ktorá svoj životný ideál vložila do žiarivej slávy filmovej hviezdy. Všetky životné složky, všetkých životných činiteľov, celú telesnú aj duševnú kultúru postavila do služieb tohto jahaového ideálu. Nedávno noviny uverejnili rozho-

vor s kedysi najväčšou hollywoodskou hviezdou, ktorá na otázku: „Povedali by ste dneska, že ste predsa len výstredne žili?“ — odpovedala po chvíľkovom váhaní: „Áno, doznavam sa, že sa to môže povedať. No bola to nevyhnutná výstrednosť. Vydávať peniaze za krásu nie je nikdy rozhadzovaním. Moje obecenstvo to chcelo. Očakávali, že Mae Murray bude mať všetko najkrajšie, najdrahšie šaty, rozprávkový dom, luxusné autá... Málo hollywoodských hviezd malo moje úspechy.“ A uspokojily ju? Filmová sláva nakŕmila jej bažnosť po šťastí? Akú krízu len prežívala, keď bledla jej sláva a nemilosrdná pomíňajúcnosť zatísila ju do vyhnanstva zabudnutia! Čo jej pomohla sláva, keď jej životnú hladinu rozrúšal súdny proces rozvádzenia sa so štvrtým manželom, ktorý vraj pre-márnil jej veno, a keď žalovala istú filmovú spoločnosť pre nezaplatenie honoráru? Takto hľadaný pokoj koľkým nepokojom sa jej odmenil!

A čože nám vravia životy tých, ktorých zemská púť je jednoducho honbou za ligotavým kovom, bohatstvom, kapitálom? Myslia, že už iba milión potrebujú na dosiahnutie životného šťastia. A keď ho majú, túžia po druhom, treťom, vysilujú sa v túžení bez uspokojenia.

A tak je to aj s pachtivcami po moci, postavení, vede.

Z tohto už vidíme, že *v človeku pracuje ukrutný smäd po šťastí*, ktorého sa nemôže zbaviť, náramne dravá sila, sila všetkých síl, ktorá mu nedá pokoja, kým nezmocní sa toho, čo zaplní priepastné hĺbky duše. Ako sme naznačili, nejeden zamieruje túto silu ako na posledný cieľ na alkohol, rozkoš, bohatstvo, postavenie, moc, filmovú, športovú, vojenskú alebo hocakú inú slávu, vedu a iné časné hodnoty. Prakticky presviedča sa, že táto hodnota utíši jeho veľký smäd po šťastí. No po zmocnení sa jej a po vysatí dobroty, ktorú ona má, zo skú-

senosti poznáva, že sa oklamal, že vec precenil a túžbu po šťastí nezamieril na pravý predmet. Keď pohltí dávku šťastia, ktorú dajaká časná vec má, vidí, že ona vpadá do obrovských rozmerov a hlbociznej priepasti jeho duše ako pieskové zrnko,¹ takže jej nesmierny obsah ostáva nezaplnený, ozýva sa sužujúcou prázdnotou.²

Človek, poučaná touto bolestnou skúsenosťou, logicky myslíaci a úprimný voči sebe, dostáva sa na cestu, ktorá ho privádza k hodnote, čo nemá viacej alebo menej dobroty, ale dobrotu bez miery, nekonečne, čo neponúka šťastie na menší alebo väčší prídok, ale neohraničené šťastie, je Šťastie samo a celé sa dáva. V náboženskom slovníku má meno Boh. „*Iba Boh je plná hodnota*. Len jeho svetlo a jeho láska môžu uspokojiť a nasýtiť naše úbohé ľudské srdce, príliš široké pre svet, ktorý ho obklopuje.“ To napísal príťažlivý, radostný vodca skautov Vít de Larigaudie ako modernú ozvenu ťažko vykúpených Augustínových slov: „Pane, nepokojné je naše srdce, kým v tebe nespočinie!“

Priam táto živo reagujúca túžba po neohraničenej, nekonečnej blaženosti, dokazuje človeku, že jeho ťažisko je v Bohu, že *základná stavba jeho bytosti je teocentrická*. Do hĺbín ľudskej duše nevykoreniteľne vsadená je teocentrická os,³ živá šípka, svojou povahou nevyhnutne smerujúca na predmet nekonečného rozpätia, bytia, dobra, nekonečnej pravdy a krásy. Tu jedine človek môže nájsť svoje doplnenie, svoju dokonalosť. Technika ani v najväčšom rozvoji, ani pri najudivujúcejších vynálezoch a úspechoch nedosiahne to, aby prebudovala človeka z teocentrických základov na dajaký iný základ, dôstojný jeho veľkosti. Práve *v teocentrizme je veľkosť, mohutnosť, krása a šťastie*

¹ Viď na schéme krúžok v elipse.

² Viď vlnkami zakreslený obsah elipsy.

³ Viď schému.

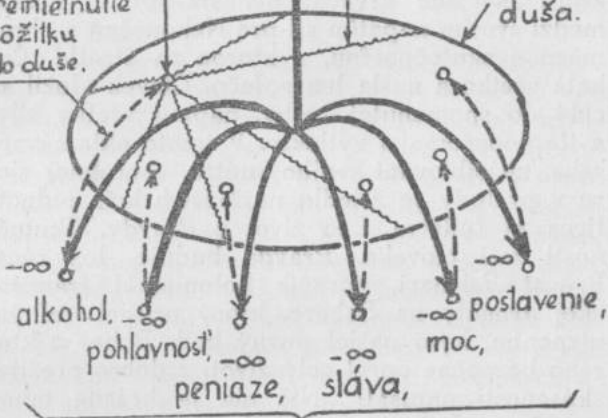
Teocentrická os.

Konečná hodnota
v ľudských hĺbkinách,
stvorených pre
Nekonečno.

Premietnutie
pôžitku
do duše.

Neutišená
prázdnota duše.

Ľudská
duša.

Ohraničené hodnoty
premenené na falošné božstvá, preludné nekonečná.

človeka. Človek môže teocentrickú os skriviť tým, že ju obráti na niektorú stvorenú vec, ktorá svojou povahou je obmedzená; ale nemôže ju vytrhnúť zo svojich základov. Túžby po nekonečnom šťastí nemôže sa zbaviť, je nesmrteľná. Jej dynamická sila pracuje vo všetkom, čo je v ľudskom živote krásne a vznešené aj podlé a zvrhlé, v hrdinských ctnostiach a usilovnom vystupovaní na horu svätosti aj v odporných prevrátenostiach, opilstvách, smilstvách a nestydatostiach, v blahej nádeji aj mučivých zúfalstvách, vo veľkodušnej obetavosti aj vo vraždách a samovraždách. V kladnom smere použitá povznáša, obohacuje a nesmierne umocňuje človeka, v zápornom zasa ničí ho a ožobračuje.

Človek, ktorý ženie sa za obmedzenými vecami ako za posledným cieľom, zvyšuje ich na Nekonečno; k ozajstnej hodnote veci pridáva to, čo nemá, čo jej chýba do Nekonečna, a tak robí si z nich božstvo, pravda, falošné, preludné.⁵ Na toto falošné božstvo uplatní svoju najživotnejšiu žilu, túžbu po nekonečnom šťastí, ktorá bolestne krváca; nenašla totižto pomer medzi svojím napätím síl pre Nekonečno a ohraničenou skutočnosťou, s ktorou sa stretla. Čakala všetko a našla len voľačo. Človek vložil sa celý do spomenutej túžby, napnul všetky sily, a tie podaromnici vytekli. V tomto oklamávaní seba, znásilňovaní svojho vnútra, chorobnej viere v preludy je žriedlo najťažších kríz jednotlivca aj ľudstva. Len život z Pravdy, Skutočnosti teší človeka. Pravda buduje, lož rúca. Ernest Psichari, poručík koloniálnej francúzskej armády na Sahare, ktorý prešiel veľkým utrpením, kým našiel pevný bod, Boha, o ktorého bezpečne oprel celý život, z dobre prežitej skúsenosti napísal: „Nič nie je krásne mimo pravdy... Lož nič nevie založiť a diela lži nesú

⁴ Viď na schéme ohnutú šípku k alkoholu, pohlavnosti atď.

⁵ Viď mínus nekonečná na obrázku.

v sebe svoje odsúdenie." Preto človek s teocentrickou osou, násilne obrátenou na stvorené veci ako na posledný cieľ, odsudzuje sa pre mučivý nepokoj. Istý kňaz pýtal sa muža, vychovaného bez náboženstva a často sa opíjajúceho, prečo toľko pije. Odpovedal: „Aby som nemusel myslieť, načo žijem." Veta, ktorá veľa vraví; odkrýva daromne udúšanú, nezhasiteľnú túžbu človeka po plnom šťastí a jednostajný nepokoj zo znásilneného teocentrizmu.⁶ Taký človek nemôže mať z ničoho hlbokú radosť, čo aj sa veľa smeje a vidí sa nám veselý. Červ nespokojnosti všetko rozhodáva. Zdá sa mi, že práve spomenutý poručík Psichari nazval takého človeka hercom, ktorý nosí masku, čo sa smeje, a on pod ňou plače a krváca. Klasickým ostane v tejto veci život otca všetkých konvertitov, afrického veľducha Augustína, ktorého nevedelo a ani nemohlo uspokojiť životné pohodlie, smyselnosť, pôžitky, slávne meno, priateľstvo, štúdium, rečníctvo, veda. Teocentrická žila jednostaj krvácala v jeho najvnútornejších hĺbinách, ktoré iba vtedy sa utíšily, keď Augustín spočinul v Bohu.

A moderný veľduch P. Lacordaire, OP, ktorý ako študent stratil vieru, chvel sa pri myšlienke, čím ju nahradí; v parížskej advokátskej kancelárii svíjal sa v duševných kľúčoch a uspokojenie nenašiel ani v ohromných úspechoch, ktoré dosiahol ako obhajca pri súdnych rokovaníach. Priznal sa: „Som unavený životom, nič ma neteší. No nechcem si srdce nechať v hromade blata." Hľadal, veľa hľadal; mnoho vytrpel; nepokoj vytratil sa mu z duše, až keď teocentrický dynamizmus usmernil na pravé miesto, na Boha. Vtedy napísal: „Moje obrátenie nebolo vzdaním sa radostí srdca, ale ich prehojným užívaním. Celý človek ostal tým istým, len voľačo bolo v ňom viacej: Boh, ktorý ho stvoril." Veľký smäd po Bohu, jedinej

⁶ Viď teocentrickú os vloženú do alkoholu.

ozajstnej náplni života, priviedol tohto obratného a nadpriemerne nadaného právnik a od advokátskej kancelárie a od tribunálu najsamprv k svätému kňazstvu a o niekoľko rokov do teocentrického výslnia dominikánskeho kláštora.

Veru, nič nás neuspokojí, čo plne nevpadne do základnej stavby našej duše. Veď ona má nesmiernu šírku a hĺbku; jej priepastné rozmery nie sú namerané podľa miery a malosti pomínajúcich vecí. Tie sú príúzke, nechávajú veľa nezaplneného v duši.⁷ Všetko v nás tu na zemi veľmi clivo volá, kričí po nekonečnom Bohu, jedinej uspokojujúcej náplni ľudskej duše. Všetka clivota, ktorá raní našu dušu, je prejavom smädnej túžby po ňom, dôkazom, že sme iba pre neho stvorení ako pre posledný cieľ. Keď povieme človek, znamená to bytosť, ktorá celou svojou základnou stavbou zamierená je na Boha, bytosť s teocentrickou stavbou. Nič, čo je pod jej teocentrickú úroveň a veľkosť, nestačí človeku, a všetko, čo by bolo nad túto veľkosť, bolo by daromné. Zvolajme „človek“, a celá strašne hladná a smädná hĺbka aj najzvrhlejšieho a najbezbožnejšieho človeka vykrikuje slovo Boh. A koľkí pútnici tejto zeme sú takí hluchí, že nečujú toto najpodstatnejšie slovo svojho života, ktoré ustavične vyráža z najvnútornejších hĺbočín ich bytostí!

Preto je také potrebné pre múdre usmerenie života a pre dôsledný duchovný život, aby sme sa naučili rozumieť svojmu nepokoju, svojím túžbam a clivotám ako prejavom nášho teocentrického založenia, vidali v tom smäd po Bohu a napájali sa v Oceáne šťastia a nie vo vyschýnajúcich jazierkach. Aj drobné príhody denného života máme využívať na to, aby sme v sebe prehlbovali túto životnú múdrosť a správne zaostrovali svoju teocentrickú šípku na Boha.

⁷ Porovnaj na obrázku malinké kolieska vo veľkej elipse.

Svätá Terézia Ježiškova vpísala do Dejin duše povzbudzujúce drobnosti, ktoré prezrádajú ju už v detských rokoch ako osobnosť mohutného ducha a vecného teocentrického pohľadu na život. Keď ako dievčatko chodievala na rybačku s milovaným otcom, často sadla si na kvetnatú lúku a vhlbila sa do seba. Píše: „Poslúchala som zvuky, z diaľky sem doliehajúce, a šumenie vetrika. Často doletely ku mne neurčité zvuky vojenskej hudby a melancholicky ma naladily. *Zem zdala sa mi byť vyhnanstvom a snila som o nebi.*“ A keď jedla chlebič, natretý zaváraninou, miesto pôvodnej sviežej farby videla len tenkú vrstvu ružovej farby. „Vtedy“ — píše — „zem zdala sa mi ešte smutnejšou a porozumela som, že *len v nebi bude nezakalená radosť; bez mračien.*“ A o nedeli píše: „Ten radostný sviatočný deň, ktorý obyčajne tak rýchle minul, mal tiež svoj melancholický náter; moja radosť trvala len po poludňajšiu pobožnosť; keď sme sa vrátili z tejto pobožnosti, zmocnila sa ma akási stiesnená nálada; pomyslela som si, že na druhý deň začne zasa všedný život, práca, učenie, a moje srdce pocítilo, že zem je len vyhnanstvom, túžila som po večnom nebeskom odpočinku, po nedeli bez skončenia v pravej vlasti.“ Tratiace sa zvuky hudby, vyblednutá farba zaváraniny na chlebe, pomíňajúce čaro nedele, naoko bezvýznamné drobnosti, jednako len dotkli sa teocentrickej žily veľmi citlivej detskej duše „malej“ svätice a vzrušily jej horúcu túžbu po plnom objatí Nekonečna.

A usmievavému skautskému vodcovi Vítovi de Larigaudiemu stačil napríklad pohľad na more, púšť, noc, krásnu ženu, aby rozvážil jeho túžbu po milovanom Nekonečne. Vlastnú skúsenosť vložil do slov: „Keď pri pohľade na more, púšť alebo noc, obťažkanú hviezdami, cítime, ako srdce mohutnie nedokončenou láskou, je sladké pomyslieť si, že *na druhom svete nájdeme čosi oveľa krajšie, oveľa nesmiernej-*

šie, čosi pre výšku našej duše, čo vrchovate naplní bezbrehú túžbu po šťastí, ktorá je našim utrpením a veľkosťou človeka... Nijaká nesmiernosť nemôže utíšiť smäd po nekonečnom v našom pohľade, ... lebo stvorení sme pre širšie dialavy, ako sú príliš malé priestory zemských obzorov. Sovieraní sme so všetkých strán, lebo *stvorení sme pre neohraničenosť.*" A svoj život pripodobňuje prechádzaniu sa po svete ako v záhrade, ohradenej múrmi, ktorá postupne rozširovala sa až po hranice zeme, a on hral na mape sveta krásnu hru svojho života. Dodáva: „No jednako sa mi vidí, že záhradné múry sa len odsunuly, a ja som stále v klietke. Ale raz nadíde deň, keď budem môcť spievať svoju pieseň lásky a radosti. Všetky ohrady sa polámu. A mne bude patriť Nekonečno.“

Keď nám bude celkom, navždy, nestratiteľne patriť Nekonečno, vtedy utíši sa všetok náš nepokoj, nasýti všetok sužujúci hlad a napojí strašný smäd; lebo nezaplnenú prázdnotu hlbín našej bytosti prekypujúco naplní nesmierny Boh, v ktorom nájdeme sa dokončení, vypracovaní, celí. Teocentrická stavba bude dovŕšená na večnosť. Katedrála Boha v ľuďoch bude do-
stavovaná.

Kým nepríde toto vytúžené korunovanie nášho života, vnášajme *jediné nevyhnutné*, totižto teocentrickú pravdu do najdrobnejších prejavov svojho denného života, prísne kontrolujme zaostrovanie teocentrickej osi na pravý stredobod, Boha. Pri dotyku hmoty, pri chutnom pokrme a lahodnom nápoji, pri telesných potešeniach, pri zábave a tanci, pri styku so sympatickými osobami, pri radosti z vedeckých výdobytkov a technického pokroku, pri mnohorakom túžení a milovaní svedomite bedlime nad tým, aby náš práve prežívaný stav bol v čo najdokonalejšom súlade s teocentrickou pravdou, ktorú veľduch svätého Tomáša Akvinského takto vy-

jadril: „Posledný cieľ človeka je nestvorené dobro, to jest Boh, ktorý *jediný* môže *dokonale* naplniť ľudskú vôľu svojou nekonečnou dobrotou... Blaženosť totižto je dokonalé dobro, ktoré úplne upokojuje túžbu.“

Dôsledne teocentrický život je jediný vyrovnaný život, lebo je to pochod za Nekonečnom, ustavičná úspešná borba o plné šťastie, ktorého lúče žiaria čiastočne človeku už na zemi a rozlievajú svoje utešené svetlo a teplo na každú stvorenú bytosť a vec. Len vtedy rozumieme smyslu života, sebe aj iným, len vtedy na všetko čisto hľadáme a všetko čisto milujeme; všetko strhujeme do mohutného teocentrického prúdu, čo vteká do mora šťastia v Bohu, ako dravá riava strhuje každé drievko do svojho prúdu a unáša do nesmiernych oceánov.

Toto je nevyhnutný predpoklad celej duchovnosti a základné svedectvo našej životnej spoľahlivosti: udržiavať a prehĺbovať sa v praktickom presvedčení, že *Boha nám vonkoncom nič nenahradí*, ako omrvinka nenahradí celok, a že sme pre neho stvorení. *Brat dominikán.*

„*Moja*“ *svätá omša.*

Charles Grimaud.

Svätý Pavol zdôrazňuje „tajomného Krista“.

Nemôžeme dosť zdôrazňovať toto jestvovanie tajomného Krista a naše spojenie s ním. Toto tajomstvo je naozaj základ našej účasti na kalvárskej obete, denne obnovovanej na oltári. Kresťan nemôže dôstojne slúžiť svoju svätú omšu s Kňazom Ježišom, ak nemá správny pochop o svojich vzťahoch s ním.

Preto treba hlbšie vniknúť do poznania tajomného tela v šlapajach svätého Pavla, ktorý hovorí o ňom podrobne a dôrazne vo vzťahu s touto dôležitou veľkou pravdou.

Vraví: „Ako v jednom tele máme mnoho údov, ale údy nemajú všetky to isté zamestnanie, tak sme všetci jedno telo v Kristu a každý sme jeden druhého údmi.“¹

Rozličnosť ústrojov nijako neškodí ľudskému telu, ba tvorí poriadok a súlad; priam tak rozmanitosť údov tajomného tela dáva mu jeho krásu: „Ani telo nie je jeden úd, ale mnoho údov... Keby všetky boly jedným údom, kde by bolo telo?“² „Ako je telo jedno a má mnoho údov, kým všetky údy tela, hoci sú mnohé, sú len jedným telom, tak i Kristus.“³

Keďže všetky tieto údy sú navzájom spojené, lebo zúčastňujú sa na živote Hlavy, vospolok sú sviazané a nemôžu sa obísť bez spoločných služieb: „Keď trpí jeden úd, spolu trpia všetky údy, alebo keď sa oslavuje jeden úd, spolu sa radujú všetky údy.“⁴

Nemožno jasnejšie potvrdiť spojenie veriacich s Kristom, Krista s nimi a Kristových údov navzájom.

Kristus „dokonalý“, celý, úplný, majúci úlohu večne obetovať Bohu na oltári a na nebi počtu stvorenstva, ktoré slúži za podnož jeho človečenstvu, to je „Hlava a jej údy“, ten veľký celok, ktorým je tajomný Kristus: „Vy ste telo Kristovo a údy z údu.“⁵

My sme *údy* Ježiša Krista. Také je naše postavenie. Nie sme jeho služobníci alebo „čestnejšie jeho bratia“, ale jeho údy, pretvorené podľa jeho obrazu a dôverne s ním spojené. Bodaj by každý veriaci oceňoval podľa ozajstnej hodnoty tieto výrazy, ktoré obsahujú pre duše mimoriadne dôsledky.

Hlava tajomného tela.

Kristus je hlava tohto tajomného tela.

Svätý Pavol nám to potvrdzuje podrobným líčením úlohy hlavy, ktorú Ježiš Kristus spĺňa.

¹ Rim. 12, 4—5.

⁴ Tamtiež 26.

² 1 Kor. 12, 14, 19.

⁵ Tamtiež 27.

³ Tamtiež 12.

Vraví: „Boh dal ho za *hlavu* nad celou Cirkvou, ktorá je jeho telom.“⁶ Teda skrže Krista prichádza do nás, jeho údov, životný vplyv a činnosť, ako prostredníctvom našej hlavy do našich ramien, do našich rúk alebo nôh.

Svätý Pavol dodáva: „Cirkev je Kristovou plnosťou.“⁷ Dopĺňa ho ako telo našu hlavu, lebo naša hlava nevykonávala by svoje úkony, keby ústrojenstvo nebolo k nej pripojené.

Apoštol dovršuje svoju myšlienku, keď hovorí: „Cirkev je plnosťou toho, ktorý všetko vo všetkých naplňuje.“⁸ Tak poukazuje na to, že Kristus by nebol celkom dokončený, ani úplný, keby k tejto neporovnateľnej Hlave veriaci neboli pridružení ako živé údy.

Keď sme pred svätostánkom alebo pred monštranciou, myslíme na to, že Kristus, prítomný pred našimi očami, je hlava tohto kresťanského shromaždenia, ktorého my sme časťou, a že on a my, tu prítomní, nie sme vedľa seba postavené bytosti, ale jedno telo pod touto podivnou hlavou. „Nemyslíme si, že Kristus je v hlave a nie v údoch, celý je v hlave a v tele.“⁹

Ako Kristus-Hlava spojený je so svojim tajomným telom?

Akože je táto Hlava spojená s telom a akože sa medzi ňou a ním uskutočňujú životné vzťahy? Svätý Pavol púšťa sa do presných podrobností, aby ukázal, že medzi Kristom-Hlavou a jeho tajomným telom utvára sa spojenie, v hĺbke podobné tomu, ktoré spája našu hlavu a naše údy.

Keď apoštol hovorí o akomsi osvietencomi z Kolos, ukazuje, ako podlieha svojim videniam „a nepridíža sa hlavy, z ktorej všetko telo skrže články a svaly podporované a složené rastie na vzrast boží“.¹⁰

⁶ Ef. 1, 22.

⁷ Tamtiež 23.

⁸ Tamtiež.

⁹ Svätý Augustín: Tract. XXVIII in Joan.

¹⁰ Kol. 2, 19.

Teda prvá podmienka, aby telo dostávalo z hlavy svoju jednotnosť, svoj pravidelný vzrast, všetok životný vplyv, je, aby bolo spojené s hlavou.

Keďže tento osvietenec nebol spojený s Kristom, klesol; to je nakazený úd, ktorý treba odlúčiť od tela, ak hrozí nebezpečenstvo, že bude šíriť nákazu; a tak dostávame sa ku Kristovmu vyhláseniu: „Keď kto vo mne neostane, vyhodí sa von ako ratolesť, i uschne, a soberú ho a hodia na oheň.“¹¹

Teda *spojenie s Kristom*, našou hlavou, je nevyhnutné pre náš nadprirodzený život. Akí pochabí sú tí, čo túžia po ozajstnej a životnej ctnosti bez Krista! Mimo tohto spojenia údu s Hlavou, totižto mimo lásky alebo — aby sme sa vyjadrili bežnou rečou kresťanskej nábožnosti — *bez stavu milosti* niet záslužných skutkov, niet spásy!

Chápeme, že veriacim, presvedčeným o týchto pravdách, nič nevidí sa hroznejším ako položenie duše, ktorá spáchala smrteľný hriech. Svätý Augustín vraví: „Kresťan nemá sa ničoho toľme mocne obávať ako byť odlúčený od Kristovho tela. Ak je odlúčený od Kristovho tela, už nie je jeho údom, . . . ak nie je jeho údom, už ho jeho Duch neoživuje. A apoštol nám vraví, že kto nemá Kristovho Ducha, nepatrí ku Kristovi.“¹²

Postupne uvidíme, aké nesmierne dôsledky vyplývajú z tejto nevyhnutnosti byť spojený s Kristovým tajomným telom pre uplatňovaný duchovný život, vonkoncom postavený na základe lásky, „ktorá vyliala sa nám do srdca skrze Ducha svätého“.¹³

Úloha údov v tajomnom tele.

Ako v ľudskom tele sú rozličné údy s rozmanitými úlohami, priam tak v tajomnom tele

¹¹ Ján 15, 6.

¹³ Rim. 5, 5.

¹² In Joan. XXVII.

Kristovom. „Telo nie je jeden úd, ale mnoho údov... Keby všetky boli jedným údom, kde by bolo telo?“¹⁴

V tajomnom tele Kristovom každý úd má svoju pomernú dôležitosť, ktorá je mu vlastná. Veru, každý má svoju milosť, svoju charizmu, ako vraví svätý Pavol. Jeden je apoštolom, druhý prorokom, iný učiteľom; iní sú divotvorcami, iní zasa majú úlohu spravovania.¹⁵ Tak Kristovo tajomné telo obdarené je všetkými ústrojmi, ktoré sú mu potrebné.

No všetky tieto údy, nech je ich už úloha akákoľvek, môžu ju spĺňať iba *keď žijú*, to jest keď sú štepení k Hlave; teda toto spojenie môže dokonale trvať iba *stavom milosti*. Preto keď apoštol povyratúval rozličné zadarmo dané dary, ktorými Boh môže obohatiť duše, dodáva: „Usilujte sa dosiahnuť lepšie dary. A ešte výbornejšiu cestu vám ukážem.“¹⁶ Táto cesta je cesta lásky, bez ktorej nič by nám neosožilo hovoriť aj anjelskými jazykmi¹⁷ a robiť zázraky, bo bez nej úd by už nebol spojený s hlavou a bol by mŕtvy.

Preto vstúpme si do ducha radu svätého Pavla: „Stojte o lásku.“¹⁸ Nech teda túžbou našej duše, zamestnaním nášho ducha a veľkým ideálom nášho života je byť spojený s Kristom stavom milosti, žiarlivo udržiavaným a sväte rozvíjaným! Od nášho stupňa lásky — nech by boli neviem aké iné naše duchovné dary a naše výkony tu na zemi — závisí naša úloha v Kristovom tajomnom tele a jej dôležitosť. Bez lásky veriaci robí sa nesúcim spolupracovať na Kristovej obete, ako sa patrí; môže byť prítomným alebo divákom pri svätej omši a prijímať z nej daňaké dobrodenia, ale prestáva ju dôstojne slúžiť.

¹⁴ 1 Kor. 12, 14, 19.

¹⁵ Tamtiež 28.

¹⁶ Tamtiež 31.

¹⁷ 1 Kor. 13, 1.

¹⁸ 1 Kor. 14, 1.

Suchopár.

Dr. Ján Mastylak, C Ss R.

1. Duša ľudská je ani more. Oceán má svoje hlbiny, má nezmernú rozlohu, ale pevniny sa dotýka len plýtkym okrajom. More pozná príliv a odliv; odpočíva, pení sa, zúri. Tak aj ľudská duša.

Pravidelnosť oceánskeho pohybu a hudby nachádza svoj náprotivný ohlas v dušiach vyrovnaných a ovládaných. Paul Claudel ju napodobnil svojimi veršami.

Ale väčšina ľudských duší je obrazom nespútaných živelných energií v náplni oceánov s ich nevypočítateľnými prúdmi, víchricami a sopečnými výbuchmi.

Sú dve základné sily v človekovi, ktoré búria vo vnútri a rušia hladinu jeho mieru: Túžba, hlad po pravde a smäd po dobre, blaženosti, šťastí. Pravda a dobro, ako určenie dvoch pólov duševných mohutností rozumu a vôle, budú vždy udávať smer ľudskému životu aj jeho čiastočným prejavom.

V poriadku metafyzickom pravdu nemôžeme odlučovať od dobra alebo stavať dobro proti pravde, lebo obidve sú skutočnosťami rovnako transcendentnými a obidve splývajú v Bohu, Obsahu a Prameni všetkej skutočnosti, až po úplnú totožnosť. Spory, vedené o tom zpočiatku na poli metafyzickom, ocitajú sa vždy nevdojak na území logickom a končia zavše polemickým bojom.¹ Ale honbe za dobrom, za „šťastím“, holduje nesporne viacej vyslovených vyznavačov a mučeníkov ako odbojnému heslu: „Chcem vedieť!“ Pravda, nie div, lebo všetci chceme byť šťastnými a nešťastným nik nechce byť, ba ani

¹ Mám tu na mysli spor medzi intelektualizmom a voluntarizmom, ktorý sa vyskytuje nielen vo filozofii a teológii (tomizmus-augustínizmus so skotizmom), lež aj v psychológii a pedagogike (Herbart-Wundt).

nemôže chcieť, ako hovorí svätý Augustín, lenže všetci nehľadajú šťastie v pravde a poznaní. Túžba po šťastí je neslobodná, nevyhnutná, pudová.

Táto eudaimonická gravitácia prejavuje sa v rozličných tvaroch, ktoré sa zavše triešia nárazom na nespočetné prekážky.

Sú ľudia, usilujúci o šťastie pravé, ktoré nie je „z tohto sveta“, ale dostáva sa vyvoleným dušiam už „na tomto svete“. Niet ich, žiaľbohu, pomerne mnoho, a preto kresťanskému altruizmu a láske k bližnému ostáva vždy také bezmedzné pole činnosti a obety — apoštolát.

Ostatní sa trmácajú a vyčerpávajú shonom za dobrom zdánlivým, za bludičkou a mátohou šťastia, ktoré hľadajú vždy tak blízko okolo seba a v sebe, za šťastím smyslovým a smyselným, aké „dáva svet“ a ktoré nemá prísľúbenie večného života, lež večného ohňa.

No je isté, že všetci, nech požívajú šťastie pravé či klamné, zbadajú neraz nepríjemnú medzeru a prázdnotu. Chvíle vnútornej útechy sú popretfhané a vystriedané hodinami, dňami, ba azda aj mesiacmi a rokmi bezútešnosti, suchopáru.

2. Pre tých, ktorí sa lačne a nenásytne pasú na smyslových a telesných pôžitkoch, je suchopár prirodzene nevyhnutným trestom a azda aj liekom, ktorý pripravil Pôvodca prírody.

Smysly totižto, ktorými sa stýkame s okolím, sprostredkujú nám toto spojenie so svetom pomocou svojej zvláštnej sily, „specifickkej energie“, ktorá sa však sama stravuje a vyčerpáva. Pri smyslovom dojme a vjeme je smysel trpným, ako vyložil už svätý Tomáš po Aristotelovi. Keďže smysel je fyziologicky podmienený nervovým ústrojom, je jasné, že sa pritom najviac vyčerpáva energia nervová a tým sa oslabuje nervová sústava. U nízkych duší, utápajúcich sa v hmotnom hedonizme, stupňuje sa so dňa na

deň toto márnenie nervovej sily, ktorá nestačí byť nahradená novou entropiou.

Každý záchvev časnej rozkoše vyznieva vždy tiesnivo a horko, ak nie je nahradený novým, ešte viac omamným. Sám nikdy neuspokojí. Rozkošnícka duša ženie teda svoju vášeň do šialenstva, až k nemožnosti.

Nespútané slepé stupňovanie vyžaduje sama povaha škodlivého pôžitku. Ak už je tento sám dosť veľký, potrebuje omnoho väčšie zaostrenie, aby stúpanie bolo citelné.² Ale tu sa raz príde k hraniciam, ktoré nedovoľujú prekročiť podmienky. Potom nastáva zrútenie, suchopár, prázdnota, nuda, pocit presýtenosti, otupenosti, ba nie zriedka aj úplná omrzelosť zo života.

Býva mnoho aj otupenej mládeže.

Pred takým neblahým koncom niet inej profylaxie a záchrany ako umiernenosť v citoch a kresťanské ovládanie seba a premáhanie seba, a to aspoň v miere, potrebnej na spásu.

3. Ani ľudia, ktorí sa zriekli každej hrubej pozemskej rozkoše a celú svoju bytosť, teda aj život citový, podriadili celkom Bohu, ani tí nebývajú ušetrení oných bezútešných chvíľ, ktorým hovoríme „suchopár“. U nábožného človeka suchopár znamená stratu útešného vedomia a pocitu, že je v milosti božej, znamená trápne prerušenie citovej horlivosti a útechy. Veľký majster duchovného života Tomáš Kempenský vyznal, že ešte nikdy nevidel nábožného človeka, ktorý nikdy nezakúsil odňatie milosti a nepocítil v sebe umenšenie horlivosti.³

Suchopár, zvlášte na počiatku duchovného života, býva často zavinený onou prirodzenou

² Ak horí v tmavej miestnosti len jedna sviečka a rozsietíme druhú, hneď zbadáme, že je jasnejšie, no ťažko to poznáme tam, kde horelo desať sviec. Počiatok rastie nie podľa aritmetického, ale skorej podľa geometrického alebo logaritmického radu, ako to chce vyjadriť zákon Weberov-Fechnerov.

³ Nasledovanie Krista II, 9.

nedokonalosťou, ktorá si nemierne pochutnáva na príjemných citoch pobožnosti a ľahko zabúda, že citové sladkosti sú len lahôdkami, hodnými duší na jej Táboře, no ktoré jej budú vzaté v Getsemane a na Kalvárii.

Očistná cesta má mimo toho sama svoje nepominuteľné odseky suchopáru, vymedzené od Vodcu duší.

Ale suchopár nabýva najtrápnejšej tarchy u duší, povýšených do oblastí nadzemských, a to v „duchovných nociach“, ktoré môžu byť dlhšie ako polárne. Tu nemôžeme hovoriť o dajakom prirodzenom vychladnutí citu ako o prirodzenom treste za predchádzajúce mimoriadne vzbĺknutie, lebo tento hrozný suchopár nastáva u osôb duševne vyrovnaných a umiernených a trvá i celé roky. Tu má suchopár pre dušu význam prozreteľný. Býva údelom duší silných, vyvolených a necháva vždy nedotknutý najzadnejší oltár svätyně duše, na ktorom sa Boh tajomne stýka s dušou. Príčinné podnety tohto stavu ležia mimo dosahu rozhodnutia ľudskej vôle.

Svätý Pavol, vzor pracovníkov katolíckej akcie.

II.

Celkom mimoriadnou zvláštnosťou apoštola Pavla je jeho prebohaté srdce. Predovšetkým nápadná je u tohto srdca veľká jemnosť a citlivosť, ktoré ako lekárnické vážky rýchle sa uvedú do pohybu i najnepatrnejším zrníčkom zomletého obilia. Svätý Pavol je jemný a citlivý nielen pre veľké veci Cirkvi a svojho apoštolského úradu, ale cíti a je si povedomý tiež všetkého s nepochopiteľným jemnocitom, čo sa týka jeho samého. Potom tým lepšie porozumieme svätého Pavla, že on, muž podľa vôle božej, muž

boží, je tak celým človekom vo svojich citoch. Všimnime si len, ako túži po tom, aby mal aspoň kúsok miesta v srdciach tých, ktorým hlása evanjelium. Nebojí sa sťažovať sa na tých, ktorí mu neopätujú jeho dobrotu srdca voči nim preukázanú ani len známku uznania: „Veď vo vašich srdciach je málo miesta“, tak sa žaluje pred Korinťanmi, „rozšírte tiež svoje srdcia!“ Alebo ako si žiada uznanie a ako túži po tom, že jeho pochvala je duševnou potravou pre tých, ktorým je apoštolom.

„Neodporúčame sa Vám znovu, ale dávame vám príležitosť pochváliť sa nami,“ píše Korinťanom. Počujme ďalej, ako priamo dychtí po ľudskej úteche a osviežení: „Radujem sa z prítomnosti Stefanasovej, Fortunátovej a Achajkovej, lebo to, že ste mi chýbali, oni nahradili; občerstvili totižto aj môjho ducha i vášho.“ Alebo aký vnímavý a citlivý je Pavol pre každý smútok. O svojom milom Epafroditovi, ktorý bol blízko smrti, ale vyzdravel, píše: „Ale Boh zmiloval sa nad ním, a to nielen nad ním, ale i nado mnou, aby som nemal zármutok na zármutok.“

Práve tak citlivé je Pavlovo srdce na každú duševnú opustenosť, na zanedbávanie a nevďačnosť. V jemnocitnej žalobe sťažuje sa v istom liste: „O tom vieš, že sa všetci odvrátili odo mňa, ktorí sú z Ázie, medzi týmito Figelus a Hermogenes.“ Opačne zasa, aký je vďačný za každý výron srdca, za každú srdečnosť, preukázanú mu v nešťastí! Opustený od všetkých, plný dojatia píše svojmu učeníkovi: „Jediný Lukáš mi ostal.“ Osud súcitných duší na zemi býva obyčajne tvrdý. Vo svojej veľkej citlivosti často za každým pichnutím ihlou utiekajú sa len k sebe samým, ostávajú bezcitní pre záujmy spolubližných. Ľudský nevďak ich roztrpčuje, nevšímavosť vzhľadom na nich robí ich chladnými, spôsobené bezprávie ich pritisne k zemi, ťažkosti a kríž ich povalia k zemi.

Pavol sa v tomto smere nevyvinuje. Opačne. Čo iné srdcia bolí, roztrpčuje, búri, on tým dáva svoje srdce rozohniť čo najväčšou láskou; čo druhých zlomí, to jeho dvíha. A ak sa mu zdá, že sa raz celý venoval sebe, vtedy sa zaoberal len s druhými s úplným zabudnutím na seba samého. Je omnoho bližšie svojim spolubližným v ich biedach, radoostiach a bolestiach. v ich šťastí ako sebe samému. Tí, ktorých Pavol miluje, nemusia mu najprv naširoko vykladať svoje trampoty. Ako jemný hudobný nástroj už sám od seba dáva melodické tóny bez toho, žeby sa naň udrelo, ale preto, že v blízkosti zaznieva druhý nástroj, celkom také je aj srdce svätého Pavla (Newman).

Čo povedal Mickiewicz o sebe — prirodzene v básnickom vzlete, — že trpí a miluje za milióny, to hovorí Pavol, pravda, v triezvom tóne, predsa však doslovne o sebe samom:

„Kto je chorý a ja by som nemal byť chorý? Kto trpí pohoršením a mňa by to nepálilo?“ Jeho životnou zásadou, ktorú tiež iným odporúča, je: „Radujte sa s radujúcimi a plačte s plačúcimi!“ Často sa stáva, že prúd a impulz milosti privedú ľudské srdce k mystickej láske a urobí ho už bezcitným k pozemskej láske. Vidí sa, že k vytrženiam svätého Pavla, ktorého unesú až do tretieho neba, a jeho túžbe vidieť Ježiša, jeho žiadosti vidieť nebeskú nádheru, pridržiava sa ako súper pozemská láska k svojim na tomto svete. Človek má dojem, ako by sa Pavlovej v samej duši odohrával akýsi odpor, ba dokonca boj medzi povznesenou láskou ku Kristovi, ktorá ho unáša do neba, a neodolateľným návalom lásky k ľuďom na svete, ktorých on tak miluje. Pavlovi sa zdá, že voľačo potrebuje, aby jeho šťastie bolo úplné, musí mať tých, ktorých miluje okolo seba. A keď je trochu dlhšie vzdialený od nich, keď nevidí svojich priateľov, je bezútešný: „Nemám v duši pokoia, lebo som nezastihol svojho brata Títa“, píše. Zdá

sa, že on, ktorého pohľad bol celkom upretý na nebeskú slávu, kladie akúsi výhradu, akési podmienky, ako sú napr.: aby mohol mať účasť v plnej miere na oslave Pánovej, aby tiež svojou slávou, ktorej sa mu dostalo tu na zemi od jeho učeníkov, prispel na rozmnoženie slávy božej: „Lebo kto je našou nádejou, našou radosťou, našou slávnou odmenou?“ — pýta sa, zatiaľ čo oslavuje svojich. A sám na to odpovedá: „Či nie vy? Ba veru vy ste našou pýchou a našou radosťou.“ „Tiahne ma to na dve strany“ — tak píše inokedy. „Žiadam si rozpadnúť sa a byť s Kristom, lebo toto je omnoho lepšie, kým v tele ostať je potrebnéjšie pre vás. A toto dúfajúc, viem, že ostanem a to ostanem vám všetkým, na váš ošoh a na radosť viery, aby sa rozhojnilo vaše radovanie nado mnou v Kristu Ježišovi, keď znovu prídem k vám.“ Veru v žeravej láske k svojim ďalej ísť je skoro nemožné.

Azda niekto tu poznamená: „Svätý Pavol tak veľmi miloval svojich priateľov. No najlepším skúšobným kameňom lásky je predsa láska k nepriateľom. Nuž Pavol vyznamenal sa i v tejto. Na to máme príklad v jeho pomere k Židom, ktorí boli jeho najúhlavnejšími nepriateľmi. S vrozeným fanatizmom, s nevýslovnou nenávisťou prenasledujú Pavla všade a na všetky strany, nemôžu mu odpustiť, že on, jeden z nich, ktorý stal sa ich okrasou, ktorý ich sám v ukrutnosti pri prenasledovaní kresťanov prevýšil, teraz odpadol od nich a stal sa vyznavačom Kristovým. Niet tej zbrane, toho prostriedku, ktorý by neboli použili proti tomuto nenávidenému, aby ho odstránili so sveta alebo aspoň zneškodnili, ochromili v činnosti, aby ho spúťali alebo vohnali do nebezpečenstva. Všade ho vysledia, všade, kde je činný, sú aj oni, zasy-pávajú ho nádvkami, pokúšajú sa vlákať ho úskokom do pasce, zabiť ho, alebo ho bičujú, uvrhnú do žalára, neskôr zas obžalujú ho fa-lošne pred rímskym súdom; zmenia sa asi tiež

úskočne na „priateľov“, prijímú dokonca i kresťanstvo, ale len s tým úmyslom, aby rozbili a zničili Pavlovo dielo a aby pripravili proti nemu sprisahanie. Znechucujú a strpčujú mu každý okamih, strpčujú mu každý odpočinok, brzdia každý rozkvet; každú prácu robia mu trnistou.

Ale Pavol postupuje veľmi vhodne v odboji proti takej činnosti. „Nech padne na vás vaša krv!“ Predsa i popritom odboj Pavlov neprechádza do nenávisti, nepoháňa ho k tomu, aby odmietol svojich nepriateľov. Prenasledovanie so strany nepriateľov káže tomuto srdcu zahorieť len tým hlbšou a žeravejšou láskou voči tým, ktorí ho nenávidia a ktorých volá svojimi bratmi podľa tela.

Hľa, ako Pavol miloval svojich nepriateľov! Keď v nich až vrie zúrivosť a chcú sa vrhnúť na neho, keď ho vyhlasujú za vývrheľa ľudskej spoločnosti, vtedy on vypovie nad nimi podľa svojho úsudku primeraný výrok, plný neobyčajnej zhovievavosti. Pokladá ich za vinných, lebo ich musí za takých pokladať. Ale vedľa úsudku sudcu strieda sa láska, ktorá ospravedlňuje, vysvetľuje a odhaľuje na čiernom pozadí ešte jasné body. Pavol sa žaluje, „že jeho národ by nebol dosiahol ospravedlnenie zo zákona, lebo sa neusiloval o to vierou, ale len vonkajším skutkom, lebo oni (Židia) narazili na kameň úrazu“. Pavol hneď pridáva, „že zatiaľ, čo sa Izrael usiloval, nehládajúc na túto vinu, o zákon ospravedlnenia, pohana nezaujímal sa o ospravedlnenie“. Pavol ospravedlňuje svojich, „že zaznávali ospravedlnenie skrze Boha, spoliehali sa len na svoje vlastné a tak nepodrobili sa ospravedlneniu — chýba im správne nazretie“. No spolu vysvetľuje: „Veď svedectvo im dávam, že sú horlivo zaujatí za Boha.“ Židia sa dopustili hrozného zločinu. Pavol nerobí nijaký pokus, aby dajako ospravedlnil tento zločin. Ale jeho láskavé oko nemôže spočinúť len na krvavých obrazoch najhroznejšieho zločinu zo

všetkých zločinov. Keď nemôže vyvolať z čiernej duše svojho národa nijaký lúč svetla, vtedy obracia sa k večnému ustanoveniu Boha, ako on riadil osudy svojho milovaného a vyvoleného národa a vždy vyznačoval tento národ. On, ktorý vo svojom národe našiel len nevďak, tvrdošijnosť a zlobu, miesto toho, aby sa na to sťažoval, vyšvihne sa ponad to až k obdivovaniu božieho ustanovenia v riadení osudov Izraela; pozdvihuje a chváli svoj národ, jeho veľkosť, tradíciu a jeho duchovné bohatstvo. Príklad toho, ako vychvaľuje svoj národ. „Ktorí sú Izraeliti, čo majú prijatie za synov, slávu, smluvu, zákonodarstvo, bohoslužbu a prisľúbenia, ktorých sú otcovia a z ktorých je Kristus podľa tela. . .“ Pavol dobre vidí, aká priepasť oddeľuje veľké poslanie Izraela od dnešnej sprenevery idey božej a božských úmyslov; myšlienka na to naplňuje ho nesmiernou bolesťou. A tento apoštol radosti, tento rozsievateľ šťastia, neprestajne nosí vo svojom srdci trň ustavičnej bolesti a stáleho zármutku. Zármutok nad odpadlivosťou a zaslepením židov. Na inom mieste, kde povolí výronu svojho srdca nad zármutkom, nad príčinou a prameňom jeho bolesti, píše: „Pravdu hovorím v Kristu, neklamem a prisvedčuje mi vlastné svedomie v Duchu svätom, že mám veľký zármutok a ustavičnú bolesť vo svojom srdci.“ Aká nevyčerpatelne veľká, aká mnohostranná musí byť láska, ktorá je schopná toho, oddať sa takému smútku! Aká vznešená láska k svojej vlasti a k svojmu národu: Keď ňou niekto opovrhuje a vlečie do bahna, vznesie sa vozvých a vznáša sa až do nedohľadných výšok.

Láska tiež zakazuje Pavlovi, aby nezúfal nad záchranou svojich, ktorí odpadli. S jadrnou mohutnosťou, s neutešenou smelosťou odpovedá na otázku, ktorú si sám dáva: „Pýtam sa teda: Či sa tak potkli, aby padli? Nie. Ale pre ich poklesnutie dostalo sa spasenie pohanom, aby

ich nasledovali. Ale keď ich úpadok je už bohatstvom sveta a ich strata bohatstvom národov, čím viacej ich vplyv?"

Pavol nestráca nádej, že židia budú opäť vidiacimi. Sám seba potešuje, keď volá: „Pýtam sa teda: Či azda Boh zavrhol svoj ľud? Nezavrhol. Lebo i ja som Izraelita z pokolenia Abrahámovho!“ „Keď teda toho nezavrhol Pán, ktorý bol prenasledovateľom Cirkvi, ale neskôr sa polepšil, tak isto nezavrhne Boh svoj ľud, ktorý si bol kedysi vyvolil.“ „Keby sa len premenili a prišli k sebe.“ „Ale i oni, keď nebudú zotrvať v nevere, budú vštepení, lebo Boh je mocný, aby ich zasa vštepil.“

Čo by nebol obetoval Pavol za to, keby bol mohol osvietiť a k návratu pohnúť svojich rodákov podľa tela! Ustavične vysielala modlitby do nebies za ich návrat: „Bratia, zaiste je túžba môjho srdca a modlitba k Bohu za nich, aby boli spasení.“ Ale modlitby a vzdychy srdca nie sú mu ešte dosť, všetko obetuje za ich spásu.

Čím viac židia prenasledujú Pavla, tým častejšie navštevuje ich na svojich misijných cestách, hoci dobre vie, čo sa dalo od nich očakávať, a hoci by ho mohlo dostatočne ospravedlniť jeho povolanie ako misionára pohanov, keby sa ďalej nezaoberal spásou židov. Láska k pokrvným je taká veľká, že na svojich misijných cestách a pri všetkej svojej misijnej činnosti stále cíti k nim náklonnosť, aj pri všetkej ich zahrotenosti.

Je presvedčený o tom, že nemôže všetkých k sebe pritiahnúť. Ale rád a ochotne chce na seba vziať všetky možné námahy, nebezpečenstvá a protivenstvá, keby tak mohol obrátiť čo len niekoľkých.

Najväčšou obetou, ktorú môže človek za svojich najbližších priniesť, je asi obeta vlastného života. Pavol je vždy ochotný obetovať život za svojich rodákov. No láska Pavlova je schopná vyššej a väčšej obety: Pavol je ochotný dokon-

ca priniesť ako obeť za svojich rodákov aj vlastné spasenie: „Veď žiadal som si sám byť zahrnutým od Krista za svojich bratov, ktorí sú moji rodáci podľa tela.“ Je ešte hranica pre lásku, ktorá je ochotná za svojich spolubližných priniesť ako obeť nielen život, ale aj svoju blaženosť?

Naozaj to je láska nezmerateľná, bez hraníc. Hľa, akým krásnym vzorom apoštolátu každého druhu je apoštol Pavol svojou horlivosťou v obracaní a svojou všetko prevyšujúcou láskou k priateľom aj k nepriateľom.

Duchovnosť vo svätých.

„Žijem, už nie ja, ale žije vo mne Kristus“ (svätý Pavol).
Prepracúvam sa k tejto najutešenejšej veľkosti?

Svätá Margita, dominikánka, a dary Ducha svätého.

P. Bertrand Huska, OP.

II.

Dar vedenia nás učí nadprirodzeným spôsobom dívať sa na veci stvorené, ako môžu ich vidieť len deti božie, lebo duchovný človek všetko vidí cez okuliare božie, so stanoviska večnosti. Rôznym spôsobom môžeme sa dívať na pozemské veci. Inak hľadá na ne neverec, čo má hádam aj hlboké prirodzené vedomosti; a inak hľadá na ne veriaci človek, ktorý hľadá na stvorené veci vo svetle Ducha svätého. Tento dar obráti náš zrak k večnosti a učí nás poznať nadprirodzený cieľ a prostriedky, ktorými ho môžeme dosiahnuť. Dar vedenia je vrchol múdrosti, lebo týmto milujeme a nasledujeme stelesnenú múdrosť: Ježiša Krista, ktorý je pravda a život. Svätý Tomáš Akvinský takto porovnáva tento dar s vlastnosťou holubice:

„Holubica netrhá zobákom, čo znamená dar umenia; lebo svätí neroztrhujú dobré poučenia a neopovrhujú nimi ako kacíri.“¹ Svätí mali bystrejší zrak v duchovných veciach ako často najväčší učitelia, lebo všetko spozorovali v Duchu svätom, všetko videli v jeho svetle. To pozorujeme u svätej Margity. Neučila sa teológiu, a predsa niekedy hlbšie ju porozumela ako P. Marcelus, provinciál, jej spovedník a iní pátri.

Vtedy boli nepokojné časy. Po tatárskom spustošení krajina ako-tak prišla do poriadku, ale syn Štefan II. povstal proti svojmu otcovi Adalbertovi IV., a tým aj Cirkve katolícka veľa trpela. Nepriateľské vojská spálili kostoly a veľa kňazov a veriacich zabili. Svätá Margita moc trpela týmito neblahými pomermi; často sa modlila za pokoj, bedlila a umŕtvovala sa, aby sa Pán Boh zmiloval nad krajinou. Sestry sa jej pýtali, prečo sa tak sužuje? Veď je to vraj nie jej vec. Ale ona hlboko precítivši pravdu o tajomnom tele Kristovom, povedala: „Cirkve svätá trpí vo svojich údoch a vy hovoríte: Čo ťa do toho? Či ja som sa nestala svätým krstom, ako aj vy, dieťaťom katolíckej Cirkvi? A ešte sa spytujete: Čo ťa do toho?“ Veru hlboká odpoveď, ktorá aj mnohých moderných ľudí zahŕňa. Duch svätý jej dal pochopiť túto hlbokú pravdu, „znovuzrodenia z vody a Ducha svätého“,² čo aj učený Nikodém len ťažko pochopil. Vo všetkých príbehoch života videla prst boží a jej čistá duša hneď sa povzniesla k Bohu darom vedenia.

Dar pobožnosti je z najvzácnejších, lebo pomáha nám upravovať vzťahy k Bohu. Ctnosť nábožnosti určuje náš pomer k Stvoriteľovi a dáva mu povinnú úctu za to, čo nám preukázal. Dar pobožnosti siaha však ďalej. Preniká nás celkom Bohom, ktorý nás ožaruje

¹ Suma teologická III, 39, 6, k 4.

² Ján 3, 5.

svojou láskou, učí nás, ako sa máme klaňať Bohu v duchu a pravde, ako máme mať hlbokú úctu k jeho nesmiernej velebnosti. Spolu učí nás, ako sa máme k nemu túliť s detinskou láskou, ako k dobrému otcovi, bez bázne a pochybností. Svätý Tomáš Akvinský píše: „Holub nemá žľči, a to znamená dar pobožnosti, lebo svätí chránia sa nemúdreho, nezriadeného hnevu.“³ Svätá Margita v hojnej miere dostala z tohto daru. Premáhala hnev, čo zoškľiví dušu, a pravou pobožnosťou povzniesla sa k Bohu. Tymiánové ovzdušie malého kostolíka, kláštorská mlčanlivosť, spoločná chórová modlitba vo dne, v noci, ako je predpísaná u sestier II. radu svätého Dominika, požehnane účinkovali na jej Boha milujúcu dušu. Jej životopis je plný na malé udalosti, ktoré dokazujú, ako bohato ju Duch svätý obdaril darom pobožnosti. Keď bola ešte chovankou v kláštore a ostatné dievčatá chcely ísť do záhrady baviť sa, spýtala sa ich: Chcely by ste sa prechádzať? Áno, áno, — odpovedaly — ale akože pôjdeme, keď je zachmúrené a každú chvíľku môže pršať? Ja vám pomôžem, — vravela — a už aj vybehla na svoje obľúbené miesto v kaplnke, pomodlila sa vrúcne. Pán Ježiš vyslyšal jej pobožnú modlitbu, a onedlho slniečko začalo svietiť a dievčatá mohli sa baviť v záhrade.

Často pozdravila milých svätých, keď prešla pred ich obrazmi. Kríž Pánov vrúcne bozkávala a tak ukazovala svoju lásku k nemu. V životopise jej sa vraví: „Päť rán Kristových často bozkávala a slzami máčala ako svätá Magdaléna.“ Rada čítavala alebo počúvala o ctnostiach svätých. Keď niektorý páter prišiel do kláštora, hneď sa ho vypytovala na svätých a tešila sa, keď jej veľa porozprával o milých nebeských priateľoch božích. Po svätom prijímaní žiarila jej tvár od radosti a bola naplnená

³ Suma teologická III, 39, 6, k 4.

tou pravou pobožnosťou, ktorá je užitočná na všetko. Povzbudzovala svoje sestry, aby sa modlievaly za vlašných kresťanov, pre ktorých Pán Boh tresce krajinu. Vedela sa aj rozhorliť pre ľahostajnosť mnohých; ale nezriadený hnev ďaleko bol od nej ako od holuba.

Dar sily potrebujeme, aby sme mohli všetko splniť, čo od nás Boh žiada. A tu nám zase prichádza na pomoc Duch svätý a pomôže nám najmä v ťažkých prípadoch. Svätý Tomáš Akvinský píše: „Holub v skalnatých jaskyniach hniezdi. To znamená dar sily, ktorým svätí skryjú sa do rán pevnej skaly — Krista; tam nájdú útočisko a pevnú nádej.“⁴ Apoštolovia pred poslaním Ducha svätého boli slabí, vrtkaví, nevytrvalí, ale po poslaní neohrození, silní, zmužili a odhodlane povedali židom: Vy ste boli vrahmi Ježiša, pravého Mesiáša. Tento dar nás schopnými robí, aby sme radostne a vytrvanlivo spĺňali vôľu božiu ako apoštolovia a radšej poslúchali Boha než ľudí a všetky ťažkosti na ceste dokonalosti veľkodušne znášali. Svätý Pavol horlivo sa modlil za veriacich v Efeze, aby „zmohutneli skrze Ducha svätého v sile pre vnútorného človeka“.⁵ Ako Pán Boh povedal Mojžišovi a tiež Jozuemu, keď zdráhali sa splniť ťažkú úlohu vedenia židovského národa: „Neboj sa, buď silným, ja som s tebou“, tak Duch svätý posilní aj svojich verných učeníkov, keď sa k nemu o tento dar modlia. Pán Boh dal mužovi pri stvorení tvrdú, neochvejnú povahu. Žena zasa nemá tieto vlastnosti v takej miere; je citovejšia, jemnejšia, nerozhodnejšia. Milosť božia dopĺňa tie vlastnosti u svätých, ktoré im chybujú. Svätí mužskí usilujú sa, aby si s pomocou Ducha svätého osvojili jemnosť, útlosť, lásku; sväté ženy však neohrozenosť, mužskú vytrvalosť, keď majú prekážky na ceste dokonalosti.

⁴ Suma teologická III, 39, 6, k 4.

⁵ Ef. 3, 12.

V tomto ohľade až obdivujeme svätú Margitu. Táto kráľovská dcéra mala jemnú, tichú, citlivú povahu; ale keď jej robili prekážky v dosiahnutí povolania alebo odďaľovali sľuby, bola zmužilá a neohrozená. Táto duševná sila podľa svätého Tomáša najmä v tom sa ukazuje, že človek vytrvá v krížoch: „patienter sustinere adversitates“ a ticho znáša prikorie, až dosiahne svoj cieľ.⁶ Keď ju rodičia chceli silou-mocou dať za ženu českému kráľovi, nechvejne povedala: „Čo ma znepokojujete týmito vecami? Neodvolateľne vám dávam na vedomie, že svoj sľub nikdy nezruším, panenkosť svoju zachovám z lásky k Ježišovi a radšej si dám uši, nos, ústa odrezať, ako keby som sa stala nevernou.“ Vytrvala, lebo Duch svätý ju posilňoval, a so svätým Pavlom mohla povedať: „Všetko môžem v tom, ktorý ma posilňuje.“⁷

Napokon *dar bázne božej* učí nás poznávať Boha a jeho sa báť, ale nie sluhovskou, ale synovskou bážňou. Sluha sa bojí svojho pána a vyplní jeho príkaz, aby nedostal trest; syn sa bojí uraziť otca, aby ho nezarmútil, lebo ho miluje. Deti božie usilujú sa splniť vôľu Otca nebeského, lebo ho majú radi a za veľa dobrodení mu ďakujú. Svätý Tomáš Akvinský píše: „Spev holuba je hrkútanie a s týmto ukazuje na bázeň božiu, pomocou ktorej svätí vzlykali nad svojimi hriechmi.“⁸ Bázeň božia je začiatok múdrosti a učí nás báť sa Boha a chrániť sa hriechov. Tento dar úzko súvisí s darom pobožnosti a presne ustalaťuje náš pomer dietok božích k nebeskému Otcovi.

Svätá Margita mala tento dar vo veľkej miere. Ako v jej životopise čítame, podľa príkladu svätého Dominika vrhla sa často na zem v hlbokkej pokore a bázni božej a prosila Otca

⁶ Suma teologická II—II, 123, 6, k 1.

⁷ Filip. 4, 13.

⁸ Suma teologická III, 39, 6, k 4.

nebeského, aby ju vyslyšal. Nevstala, kým ju Pán Boh svojimi milosťami neobohatí a nespĺnil jej prosby. Raz ju pani Olimpiasová takto karhala: „Čo to robíš? Prečo obraciaš tvár svoju k zemi? Či tam hľadáš Pána Boha?“ Ona to robila, aby sa hlboko ponížila pred vznešenosťou božou a vždy pamätala na svoju ničomnosť a vo svätej bázni božej žila. Keď sa ju istá sestra spýtala, ako má veľkými krokmi napredovať na ceste dokonalosti, odpovedala jej: „Obetuj telo a dušu svoju Pánu Bohu, plň svedomite svoje rehoľné povinnosti a nikdy nezabúdaj na bázeň božiu, čo je začiatkom múdrosti.“

V modlitbe popri všetkej láske božej istá hrôza ju opanovala, lebo vedela, že pred veľkosťou božou sme my predsa len úbohí červíci. Podľa napomínania božieho modlila sa a bedlila, aby neupadla do pokušenia a v ustavičnej bázni pracovala na vlastnom spasení. Vedela, že ani anjeli nie sú dosť čistí pred tvárou božou, ba veľká čiastka z nich bola uvrhnutá do pekla. Keď videla, že viac milostí dostáva od Boha ako spolusestry, nespýšnela, ale Boha za to chválila. Myslela na slová Písma svätého: Človek nevie, či je hodný lásky alebo hnevu božieho. A preto vždy žila v ustavičnej bázni božej a pyšným myšlienkam hneď odolala. Duch svätý hral na nej ako na dajakej sedemstrunovej harfe, a ona pomocou sedmich darov dosiahla vysoký stupeň svätosti.

Preduchovnená lekárka.

(MUDr. M. H., 17. VII. 1918 — 11. XII. 1946.)

Vidí sa nám, že dobrotivá Prozreteľnosť začína odkrývať v podtatranskej zemi, ktorá je pod zvláštnou opaterou Sedembolestnej, vzácne kvety, bohato naplnené Kristovou duchovnosťou. Len nedávno náhla smrť zjavnejšie uká-

zala nám pokorný a nebesky prostý život P. Chryzostoma Bardysa. A minulý mesiac zasa nám trocha poodkryla duchovnú hĺbku 28.-ročnej ženy, manželky, matky, lekárky a františkánskej terciárskej novicky.

Opatrnosť radí zatiaľ jej meno a isté okolnosti uchovávať v skrytosti. Za krátky čas bolestného života dospela k vysokému stupňu duchovnosti. V Bohu našla útechu a prehojnú náhradu za všetky sklamaná a bóle. Od októbra cítila chorobu, ako je to z denníka zjavné, a raz v nemocnici odpadla pri splňaní lekárskej povinnosti. Desať dní pred smrťou ešte prišla domov k matke a sestrám, ale nikto nebral ešte vážne jej chorobu, hoci ona robila už prípravy na smrť. Až asi tri dni pred smrťou bol už zjavný jej vážny stav. Umierala ozaj hrdinsky. Nechcela zmiernenie bolesti narkotikami. Keď jej to jej najbližší ako lekárke radili, povedala: „Neviete, na čo sú dobré moje bolesti. Možno, že priam tieto moje utrpenia, obetované za syna, zachránia ho pred pádom.“ Dokonala so slovami: „Ježišu, ktorý si odpustil lotrovi na kríži, odpusť i mne.“

Z nižšie uvedených zápiskových úlomkov všimnime si najmä životne uplatňovanú náuku o tajomnom tele Kristovom v jej lekárskom povolani. V chorých vedome pomáhala ďalej trpiacemu Kristovi, jeho ošetrovala, rany preväzovala. „Kriste na kríži, ako som ťa dnes len hľadala na prevazoch, ako som ťa chcela pohľadiť vo všetkých tých ubolených telách, ktoré mi prešly pod rukou.“ Ako duševne mohutnela dôsledne uplatňovanou nadprirodzenou láskou k bližnému! Doista pri takomto chápaní vznešeného lekárskeho povolania, overovaly sa na nej slová Pia XII. z encykliky O tajomnom tele Kristovom:¹ „Čím viacej budeme jeden druhého údmí a čím viacej sa budeme jeden o druhého starať, tým užšie budeme spojení s Bohom a

¹ Môžete ju dostať v našom vydavateľstve.

s Kristom." A zasa ako sa uľavovalo v bolestiach chorým, keď vidali, ako sa k nim skláňa takýto anjel lásky! Hľa, Kristus v bielom lekárskom plášti!

Každá litera na chválu božiu!

25. VIII. 46.

A zas píšem. Ako málo vystačím s Tebou, drahý Ukrižovaný, ako sa mi tratiš do hmly, keď bezradná stojím medzi hmotármi a neviem sa ani zúčastniť na ich debatách, ani zaapoštolovať, len ma mrzí vlastná bezradnosť. A to by nemalo byť! Či si mi nenahradil všetko, Ty boľavý Dobráčik, ktorému vďačím za všetko, za každý dych, za každý pohyb?

A za rok! Pane, za rok, nezobrala som si ozaj veľa na bedrá? Uváľaný v ťažkom prachu ťažko lieta v mystériách. Všetko je tak málo, čo sa dá povedať. Či by som nemala prosiť od rána do večera a ďakovať spolu? Zdá sa mi, že viac trpím ako inokedy, všetky svetské tromfy vypadly z rúk a duchovného tromfu ešte nemám. Potrebovala by som, aby prišiel drahý brat E., aby som ho poprosila o modlitby za mňa ešte vrúcnejšie. Ako vedel Jacopone usmerniť ten svoj chaos? Musel sa ukázať svetu smiešnym bláznom, aby našiel pokoj. I mne sa zdá, že to, čo ma od Teba úplne ešte ohraničuje, Láska moja ubolená, to je tá spoločenská limíta, ktorú sa bojím naštrbiť. Či by mi nebolo lepšie v kutni kajúcnikov v búdke na Hradisku, splietať veniec synovi, rozprávať o hniezde vrán? Ako blízko by som Ti bola, Prostota večná! Ale hlasy Akcie ma nútia a volajú: „Vydržať s Kristom v povolani, obstať s ním v bare, neklesnúť v ataku chlipníka.“

Ale dúfam, za rok! V tomto svojom pláne som sama, sama s Kristom, a ako vidím, málo mi, Pomocník najvyšší, vieš povedať a môžeš ešte povedať, lebo pôda pre Tvoju svätú vôľu nedozrela. Ešte nerozumiem Tvojej plnosti, pre-

to píšem a marím v literách to, čo by som ticho mala precítiť.

*

24. X. 46.

Nehodná je Tvoja Monika, Otec môj nebeský. Rada by kšeftovala s Tebou a občas zabudla na Teba.

Ježiško, hrozne sa teším, keď už nebudem zajatcom ani tela, ani jazyka a . . . ani bolesti.

Ráno som vstala ľahká, celkom ponorená v božské Srdce, bez problémov, celkom s tým vedomím, že ma toto Srdce nesie cez všetko a ponad všetko.

A nie je to tak?

Lúbim svoju samotu. Svoju samotu s Kristom. Nechcem ju nikdy zradiť, ani svoje bolesti, ktoré majú veľký, preveľký boží smysel.

*

29. X. 46.

Veľký si, Bože, veľký, a chrobák ja biedny, neviem, ako Ti slúžim. Zajtra sa skončí môj veľký deviatnik k božskému Srdcu, a ja nehodná uvidím, koľko som si zaslúžila milosti.

Milovaný, uzímený, malý Kriste na kríži, ako som Ťa dnes len hľadala na prevazoch, ako som Ťa chcela pohladať vo všetkých tých ubolených telách, ktoré mi prešly pod rukou, ako rada by som pritom počula chorál na oslavu rán Tvojich i Tvojho mystického uboleného tela. Bolo mi zle, až mi pery sinely, ale Ty si ma držal, Ty Srdce milosrdné! Až ma dakedy ubíjaš láskou, a neviem, kde Ťa hľadať, a som taká, taká slabá. Taký demobilizovaný ustatý vojak Ti vstúpil do služieb, Ježiško, a Ty si ma prijal. Neviem, neviem, ako Ti ďakovať. Hrozne sa stráňim ľudí v poslednom čase, len izbietka a Ty, a Vy nebeskí, tam hore s Matičkou nežnou.

Bola tu sestra Ovečka a brat Klobúčko-Bučko, milo sme si posedeli, milo porozprávali. Pán bol s nami a nijaká pretváarka viac.

Mám ťažké stavy na oddelení a málo času venovať sa im. Žijem nad zemou, už nie tu, už nemám jedilinkého praktického záujmu, už mi je ťažko dať si ušiť zimník a myslieť vôbec na módu. Musím sa ešte pripraviť na svätú spoveď . . .

Takí sú všetci milí a tak sa o mňa starajú. Neviem, čím si to zaslúžim.

Ježiško, buď s nami so všetkými, spinkaj v noci s malým mojím Petričkom, ochraňuj celú moju rodinu, ktorá ma ani trocha nechápe. Ochraňuj predstavených, kolegov, sestričky a pacientov. Obráť bezbožných. Žehnaj duchovným bratom mojím. A anjelíček, buď so mnou, aby sme spolu putovali hore.

Duchovnosť v študentstve.

*„Pristupujem k Bohu, ktorý obveseľuje moju mladosť“
(Zalm 42).*

Zamierujem sa dôsledne kresťansky na Boha, žriedlo veľkolepého rozpätia všetkých životných síl?

Silvestrovské poznámky.

Ján Koválik.

Poslednými minútami vykrváca čas umierajúceho roku. Kľačíme zadumaní pred tebou, Pane, a pozeráme dozadu. Smelo špáreme vo svojom živote a vo svojej duši, takže nás bolí úprimnosť našej spovede.

Aké veľké sľuby, predsavzatia, plány, túžby a sny sme si niesli pred 52 týždňami; koľko nadšenia, odvahy, viery a chcenia. Ty si to dobre videl a cítil si pravdivosť nášho zápalu a chuti do práce. A dnes, dnes sa hanbíme a pokorení sami pred sebou ustalujeme, že sme splnili z nich veľmi málo; tak strašne málo, skoro nič.

Vtedy sme sa videli v ustavičnom vzlete ako plamene a vtáci stúpať hore; chceli sme razom

urobiť zo svojho života kolmicu k nebu, a dneska sme smutní a bez teba by sme boli zúfalí. Ale ty si kedysi povedal, že duch je síce ochotný, ale telo nevládze. A na toto sa teraz rozpamätávame, nie preto, aby sme zbabelo svalili vinu svojej nedôslednosti na hmotnosť a slabosť nášho tela, ale aby sme si dobre uvedomili, že sme ľudia.

Celá tragédia rozporu našich snov a skutkov spočíva v tom, že človek je uzlom duše a tela. Chceli by sme veľa, všetko, nekonečno, lebo ciele našej duše nemajú hraníc; ale na druhej strane odpadávame únavou a vyčerpaním práve vtedy, keď celá naša bytosť roztvára svoje svetlé krídla, aby nezastaviteľne stúpala rovno k ideálu. Táto zdrvujúca dráma pomeru našich hmotných síl a vzdialenosti cieľa nás neraz viedla k malomyseľnosti. Museli sme si ľahnúť, hoci by sme tak radi študovali, ale mozog už nevnímal a umelé svetlo nám trhalo oči, ráno sme vstali zavčasu, ale už pri rozjímaní nás ponížoval žalúdok a pretrhoval naše spojenie s tebou; po svätom prijímaní, keď sme sa rozhodli napodobniť ňu v nastávajúcich hodinách, napadly nás pokušenia všetkými smyslami; obrazotvornosť trápila našu sústredenosť a celý deň pri práci rozrušovala nádobu našej sobranosti, takže pukala a naše sily vytekaly trhlinami roztržitosťou!

A tak sme nedokázali byť svätí ako ty, ani naučiť sa všetko vždy svedomite a toľko kníh sme nemali času prečítať, vynechali sme divadlá a spoločnosti, a predsa sme robili tak málo. Ale teraz chápeme, že musíme spať, jesť, oddychovať, veď si to konal aj ty medzi nami; chápeme, že sa musíme potiť, starnúť a že túžime po sladkosti lásky, chápeme všetko to ľudské, čo nás bude zafazovať na ceste k tebe až po posledný pulz nášho nespokojného srdca.

Ale nevzdáme sa preto; sme trochu múdrejší ako minulého roku a preto si na začiatku zhod-

notíme svoje sily, dobre vymeriame cestu a až vtedy, keď všetko vezmeme do úvahy, vymedzíme si svoj úsek práce pre nastávajúcu jar, leto, jeseň a zimu. Bude to triezve plánovanie, lebo už poznáme, koľko unesú naši sluhovia: telo, mozog a srdce. Ale toto rozhodnutie nie je nijako ústupkom lenivosti a smyselnosti, ani zradou ideálu. Budeme sa zdokonaľovať stále, ale vieme, že to pôjde pomaly. Vieme, že to bude stáť veľa trpezlivosti a že to bude drenie. Vieme napokon, že bez teba to nepôjde!

Vecne určíme si každý deň prácu, určíme si *maximum* pre ten deň, ale bez preháňania; a rozdelíme si hodiny na prácu a oddych. A tak nájdeme vo svojej práci potešenie poézie, lebo náš život bude založený na striedaní námahy a odpočinku, tak ako básneň na rytme prízvučných a neprízvučných intervalov. A keď budeme pritom stále myslieť na tvoju slávu, náš život stane sa ustavičnou liturgiou ako poézia, ktorá sa spieva na tvoju poctu v chrámoch. Keď nám budeš ty, Pane, pomáhať, uskutočníme presne do večera svoj program a pri spytovaní svedomia budeme spokojní.

Prinútiš nás však veľa si odriekať, obstrihať svoje záľuby, ošklbať vedľajšie záujmy, aby sme plne uskutočnili *jedno*, čo je jedine potrebné, aby sme sa približovali k svätosti a aby druhí v nás videli teba. Náš kríž, ktorý ponosieme, bude aj tohto roku ťažký, ale bude primeraný pre naše plecia a ponosieme ho radostne a po všetkých pádoch sa znovu zdvihneme s ním, ako si nás to ty naučil po ceste na horu ukrižovania. Len tam hore, s tebou, kde smerujú všetky naše úsilia, len tam prestane pozemské vlnenie, stúpanie a klesanie nášho duchovného života, tam bude už dokonalá vyrovnanosť, pokoj a šťastie.

Dovtedy budú naše duše túžiť po sjednotení s tebou, lebo ty si Všetko, a dovtedy budeme

nútiť svoje schopnosti k najvyššiemu výkonu; táto nezahasiteľná túžba po tebe v nás vystupuje odteraz stále k nebu ako oheň sopky; je to naša najvrúcnejšia modlitba, taká vytrvalá a vrúcna, že ťa bude stále páliť a prinúti ťa pomôcť hojnejšou milosťou našej ľudskej biede.

Kresťan ide napred.

N. V. Gogol.

(List Š . . . vi.)

Nemusíme sa báť siahnuť k veciam, ktoré povedali alebo napísali stúpenci iných vierovyznaní, keď stoja na ceste pravdy; bo utedy stoja na našej ceste a hovoria našou rečou.

Gogol, veľký ruský spisovateľ, príslušník pravoslávnej cirkvi, v tomto liste zrejme nám ukazuje, že vraví rečou matky katolíckej Cirkvi, ktorú jeho predkovia zradili. Je to ohlas zabudnutej materskej reči.

Priateľu môj! nepokladaj sa za iné, ako za školáka a učeníka. Nemysli si, že si už starý na to, aby si sa učil, že tvoje sily dosiahly ozajstnú zrelosť a rozvoj a že tvoj charakter a tvoja duša dostaly už definitívnu formu a nemôžu byť lepšími. Pre kresťana nieto konečného kurzu. On je večne žiakom, až po samý hrob. Obyčajne, podľa prirodzeného chodu vecí, človek dosahuje plný rozvoj svojho rozumu, keď má tridsať rokov. Od tridsať po štyridsať ešte ako-tak jeho sily napredujú; ďalej nad túto hranicu nič sa v ňom neprejavuje a všetko, čo koná, nielen že nie je lepšie ako minulé, ale dokonca je slabšie a chladnejšie. Pre kresťana však toto nejestvuje, a kde je pre iných medza dokonalosti, tam sa ona pre neho ešte len začína. Najschopnejší a najobdarenejší z ľudí, keď prekročia štyridsiaty rok, stávajú sa tupí, ustatí a slabí. Preber si všetkých filozofov, i najstarších a svetových géniov. Najlepšie ich obdobie bolo iba v čase ich plnej mužnosti;

potom sa už pomaly vyžívali zo svojho rozumu a na starosť upadali dokonca do detinskosti. Spomeň si na Kanta, ktorý v posledných rokoch stratil celkom pamäť a zomrel ako dieťa. Ale pozri si život všetkých svätých. Uvidíš, že títo sa upevňovali v rozume a duchovných silách, čím viac približovali sa k starobe a smrti. Ba i tí z nich, ktorí od prírody nedostali nijaké skvelé dary a boli po celý život pokladaní za jednoduchých a hlúpych, prekvapovali potom svojimi rozumnými slovami. Prečože to? Bo v nich prebývala vždy tá hybná sila, ktorá obyčajne býva u každého človeka len v rokoch jeho mladosti, keď vidí pred sebou činy, za ktoré náhradou je všeobecný potlesk, keď sa mu kmitá pred očima svetlá diaľka, ktorá tak vábi mladíka. Ak zhasla pred ním diaľka i činy, vyhasla aj hybná sila. No pred kresťanom večne žiari diaľka, i vidno večné hrdinstvá. On, ako mladík lačne po životnej borbe; má s čím bojovať aj kde konať hrdinstvá, lebo jeho pohľad na seba samého, ustavične sa prežarujúci, odkrýva mu nové nedostatky v ňom samom, s ktorými treba znova bojovať. Preto tiež všetky jeho sily nielen že nemôžu v ňom usnúť alebo ochabnúť, ba ešte sa ustavične prebúdajú; a chcenie byť lepším a zaslúžiť si potlesk v nebesách dodá mu takú silu, akú nemôže dať najväčšiemu poctivcovi jeho najnenásytnejšia počestnosť. Hľa príčina, prečo kresťan vtedy ide napred, keď druhí idú nazad, a prečo sa stáva čím ďalej, tým rozumnejší.

Um nie je najvyššia schopnosť v nás. Jeho povolanie nie je väčšie ako povolanie policajta. Môže len doviesť do poriadku a postaviť na svoje miesto všetko to, čo už máme. On sám sa nepohne napred, kým sa v nás nehnú dve druhé schopnosti, od ktorých sa stáva umnejším. Abstraktným čítaním, rozmyšľaním a neprestajným počúvaním všetkých náukobehov prinútiš ho len málo poodísť dopredu; ba ino-

kedy ho to i potláča, prekáža jeho samostatnému rozvítiu. V neporovnateľne väčšej závislosti je od duševných stavov. Ak len sa rozbúri vášeň, tu už náhle postupuje slepo a hlúpo; ak je duša pokojná a nekypí vášňou, um sa vyjasňuje a postupuje rozvážne. Neporovnateľne vyššia schopnosť je intelekt; tento sa však získava nie inak ako vífazstvom nad vášňami. Jeho vlastníkmí boli len tí ľudia, ktorí neopovrhovali svojou vnútornou výchovou. No aj intelekt nedá človeku plnú možnosť pohybu napred. Je ešte vyššia schopnosť; jej meno je múdrosť, a túto nám môže dať jedine Kristus. Nikto z nás nie je ňou obdarovaný hneď pri narodení, pre nikoho z nás nie je prírodnou, ale je vecou vyššej milosti nebeskej. Ten, kto už má i rozum i intelekt, nemôže dostať múdrosť inak, ako že sa bude modliť dňom aj nocou, prosiť o ňu dňom i nocou Boha, uvádzajúc svoju dušu do holubičej dobrosrdečnosti a usporadujúc všetko vo svojom vnútri do najmožnejšej čistoty, aby tak prijal tohto nebeského hosťa, ktorý sa bojí príbytkov, v ktorých duševné hospodárstvo nebolo dané do poriadku a niet úplného súladu vo všetkom. Ak však vstúpi do príbytku, tu začína sa pre človeka nebeský život, a on chápe všetku sladkosť učeníctva... Všetko sa mu stáva učiteľom. Z najjednoduchšej rady vyvodí múdrosť rady; hlúpejší predmet stane si k nemu svojou múdrou stránkou a celý vesmír ukáže sa pred ním ako jedna otvorená kniha učenia: zo všetkých najviac bude z nej čerpať poklady, lebo najviac zo všetkých počuje, že je učeníkom. No ak čo len na okamih si namyslí, že jeho učenie je skončené a on už nie je učeníkom, a urazí sa na hocičie poučenie alebo napomenutie, múdrosť náhle sa mu odoberá, a on ostane potme ako kráľ Šalamún vo svoje posledné dni.

Milost je zárodok neba.

Chautard.

Duchovnosť u živote.

„Oblečte si Pána Ježiša Krista. Kristus, váš život.“
Ako blízko alebo ďaleko som od tohto pavlovského programu?

Keď Kristus pracuje v továrni.

Istý kňaz prednášal našim mladým robotníckam o kresťanskej veľkosti, ktorej základom je presväť život samého Boha v nás v podobe posväcujúcej milosti. Tá pôsobí, že aj spoločensky najnižšie postavený človek môže povedať, že nosí v sebe Krista; a preto má plné právo, aby s ním nakladali nielen ako s človekom, ale ako so synom božím, s dcérou božou, ako s Kristovým bratom alebo s Kristovou sestrou. A zasa robotník aj v továrni si má byť vedomý božskej skutočnosti v sebe; ani pri stroji nepracuje sám, bo keď má posväcujúcu milosť, naozaj pracuje s ním, v ňom a skrze neho Kristus. Je to jeho práca, sú to jeho pohyby; ale aj Kristova práca, Kristove pohyby, lebo z hĺbín duše robotníka presakuje božská Kristova posväcujúca sila do jeho pohybov a celej potnej práce. Preto robotník nebude hľadiť na dobrý výkon svojej práce len vtedy, keď sa blíži kontrola, keď je nad ním dozor. Vie, že Kristus chce v ňom pracovať; preto bude hľadiť na stále ho pozorujúceho božského Dozorcú, skrytého v hĺbinách jeho duše. Tak bude sa báť fušovať prácu, lebo zabraňoval by Kristovi, aby v ňom pokračoval v živote robotníka z nazaretskej dielne, po istú mieru fušoval by Kristovu prácu.

Tieto myšlienky kňaz konkrétne rozvíňal v súvisi s prácou, ktorú spomínané robotníčky konaly v továrni. O týždeň pýtal sa ich, nakoľko v týždennej práci uplatnily počuté zásady. Radostne odpovedaly, že usilovali sa pamätať na Krista, v nich pracujúceho, a tak vyhraly vlajku práce. Totižto skupina, ktorá v továrni za týždeň dosiahne najlepší výkon, najsvedomitejšie pracuje a má vo všetkom najlepší poriadok, dosiahne pracovné vyznamenanie s odmenou.

Kristov nadprirodzený život nič neoslabuje a neničí v ľudskom životnom behu, ale povznáša a božsky prepracúva, nenarúšajúc pritom prirodzenú zdravosť vecí.

Tak je to aj s prácou. S Kristom je zintenzívnená, hodnotnejšia, má väčší výkon a viacej teší. Keby Kristovi vo všetkých továrňach dokorán pootvárali všetky dvere, všetky srdcia a nesmrteľné duše, na ktoré má neodškriepiteľný nárok, žasli by nad nevidanou výkonnosťou práce, nad radosťou, s akou robotníctvo obsluhuje stroje a pracuje na vymedzenom úseku, nad jemnou svedomitosťou, pre ktorú zbytočný je hocaký dozor, nad všestrannými požehnanými výsledkami. Robotníctvo pónáhľalo by sa radostne do tovární v istom smysle ako do chrámu, aby v nich posväcovalo svoju prácu, námahu, svoj pot Kristovou prácou, námahou a jeho potom, a tak oslavovalo Boha, vyprosovalo milosť tým, čo sú od neho ďaleko, a v duchu nadprirodzene chápanej lásky k bližnému pracovalo na časných potrebách, ktoré majú sa dostať do rúk Kristových bratov a sestier.

Tento pracovný kristocentrizmus jocisti vyjadrili v krásnej modlitbe: „Pane Ježišu, daj mne ako aj všetkým mojim bratom a sestrám, aby sme s tebou pracovali, smýšľali ako ty, skrze teba sa modlili, v tebe žili, tebe obetovali svoje sily a svoj čas, žeby tvoje kráľovstvo prišlo do tovární, do dielní, do úradov, do našich domov a ulíc, ako je v nebi.“

Brat dominikán.

Z denníka katolíckeho maliara.

Prvá a hlavná vec v mojom živote musí byť život v Bohu. Potom príde plnenie mojich stavovských povinností a až potom činnosť umelecká ako vyplnenie voľného času. Aj sama táto činnosť má byť uskutočňovaná nie ako plnenie svojej vôle, ale ako výraz vôle božej. Boh-Tvoriteľ je vo mne prítomný a on má byť ohniskom, z ktorého vychádza moja tvorivá činnosť. Mám byť Kristom-Umelcom.

V samom tvorení diel musí tiež byť stupnica hodnôt: podradné, náhodné, zaujímavé nesmie prevládať nad podstatným, vnútorným, duchovným, prežitým obsahom. Obraz má byť kvetom rozjímania. Môže to byť vhladenie sa do náboženských právd alebo srdcom a okom medito-

vané javy tohto sveta; aj zátišie alebo krajinka má byť rozjímaním nad prírodou. Teda môj obraz má vyjsť z rozjímania a viesť k rozjímaniu. Keď teda vystriekne z hĺbky duše nejaký námet pre obraz, musím sa ho usilovať vyjadriť najprimeranejšie, použijúc všetky vhodné výdobytky moderného umenia. Aby som však vnikol do vernosti formálnych prostriedkov, musím veľa študovať, experimentovať, učiť sa. Formálna stránka obrazu má byť kvetom dlhého štúdia, práce. Obrazy sa musím usilovať vyhotoviť dôkladne, solídne, vkusne a trvácne. Musí mi byť vzorom Boh, ktorý aj vnútro aj vonkajšok až po maličkosti prevedie krásne. Všetko je v jeho dielach krásne prevedené a zharmonizované: duša, anatomia i vonkajší vzhľad tela.

Mojím učiteľom má byť Boh-Stvoriteľ a Kristus-Pramodel všetkého.

*

Jediným našim zamestnaním aj v umení má byť: **plniť vôľu božiu!**

Tvar a výraz obličaja i celého tela človeka je výsledok a výraz modelačných síl jednak prírody (ktorými narába a modeluje Boh — teda každý človek je umelecké dielo božie) — a jednak prostredia a dedičnosti (za týmito akosi tiež môžeme cítiť stvárňovaciu silu Boha. On nimi narába a stvárňuje dušu aj telo). Keď umelec tvorí voľačo krásne, napodobňuje Boha v jeho tvorivej činnosti. Ale aj na tejto práci sa Boh zúčastňuje, ju inšpiruje a okolnosťami stvárňuje dušu a na tvorbu pripravuje.

Očarovanie krásou je očarovanie umeleckým dielom, ktorého pôvodca je Boh.

*

Keď maľujeme len preto, aby sme toho čím viacej namaľovali, nashromaždili, istotne budeme sklamaní, neuspokojí nás to. A nemá to ani nijakú cenu pre večnosť. Ale keď maľujeme

s Kristom, v súhlase s vôľou Otcovou a z lásky ku krásam, ktoré stvoril, také diela majú svoju cenu pred Bohom, keby aj všetky boli zničené. Obrazy majú byť klenoty, do ktorých vkladáme svoju lásku a obdiv k Bohu.

*

Umenie nie je produktom len rozumu. Boh v nás odhaľuje nám krásy, my ich *vidíme*, *hľadáme do nich* a nimi uchvátení samovoľne usilujeme sa vyjadriť, zachytiť videné a takto napodobňujeme tvorivý akt boží (lebo sme deti božie). Nezáleží na sláve, nezáleží na uznani, hlavné je, aby sme spolupracovali s Bohom, vlastne aby on tvoril skrze nás. Nechaj, nech Slovo, ktoré všetko stvorilo, ti odhaľuje krásy stvorenia a nech pokračuje v tvorení skrze teba.

Laickí misionári.

V poslednom čísle Smeru uverejnili sme zážitky slovenskej sestry profesorky zo schôdzky členov Ad Lucem v Paríži. Je to sdruženie laikov misionárov, ktoré Rím schválil roku 1941. Keďže je to jeden z moderných laických apoštolských útvarov vždy živého ústrojenstva katolíckej Cirkvi, častejšie budeme naň upozorňovať. Poučí nás, že každý kresťan aj uprostred sveta má vždy viacej preduchovňovať celý svoj život Ježišom Kristom a podľa stavovských možností pracovať na rozmachu jeho požehnaného kráľovstva. Chutnú ukážku hlbokej duchovnosti členov Ad Lucem dali sme v novembrovom Smere pod názvom Z a s v ä t e n é m a n ž e l s t v o. Teraz pretlmočíme slová lilleského biskupa a kardinála Liénarta, ktorý je predsedajúcim biskupom tohto sdruženia. Načíta základný svojráz tejto apoštolskej laickej jednotky:

Ad Lucem vždy chcelo byť a mieni ostať „Dielo Cirkvi“. Hoci všetkým svojim členom necháva najväčšiu slobodu, aby čerpali svoju kresťanskú miazgu v tomto alebo onom prúde duchovnosti, jednako ich živí predovšetkým z veľkého ústredného článku viery o *vykúpení*, ktoré je v *Ježišovi Kristovi*. Vedie ich k tomu, aby si boli živo povedomí nesmiernych bohatstiev tohto tajomstva, jeho rozpätia na všetkých ľuďoch všetkých vekov aj

jeho požiadaviek, ktoré nútia ozajstných učenikov Ježiša Krista a pravých synov Cirkvi, aby sa činne zúčastnili na pokroku oživujúceho Kristovho kráľovstva na celom svete.

Ad Lucem, oživované týmto duchom, nadšene odpovedalo na dve veľké výzvy súčasnej Cirkvi: výzvu pre misie a výzvu pre katolícku akciu. Jeho cieľom je vychovávať laikov, ktorí pôjdu do misijných území pomáhať misionárom a rodiacim sa kresťanským obciam, ktoré tieto založili, dajú nevyhnutný doplnok činnosti veriacich. Toto budú uskutočňovať tak, že vykonávaním svojho lekárskeho, učiteľského alebo sociálneho povolania v týchto misiách zaistia úlohy ozdravovní, nemocníc, škôl alebo pomocných služieb, ktoré misionári potrebujú a nemôžu sa na ne podujaf. To budú splňať aj tým, že budú pokrstených domorodcov zasväcovať do katolíckej akcie, aby sa aj oni stali apoštolmi svojho prostredia a medzi svojimi naozaj utvárali časnú spoločnosť podľa kresťanskej myšlienky.

Ad Lucem nevyhradzuje si nijako zvláštnu miesto v Cirkvi, chce len pracovať v jej rámcoch a pod jej vedením. Pravda, má predsedajúceho biskupa, ale ten stará sa len o výchovu jeho členov a umiestňuje ich všade, kde chcú pracovať pod právomocou a v službách apoštolských vikárov, ktorí ich priberajú na pomoc.

Ad Lucem mimo svojich činných členov sdružuje iných členov, ktorí nepôjdu do misií. Aby zúrodňovalo svoju duchovnú činnosť, potrebuje modlitby a obety. Jednako nepokladalo za potrebné založiť zvláštnu kongregáciu. Radšej obrátilo sa na rozjímavé a misijné kongregácie, ktoré už sú v Cirkvi, a viaceré mu prispely svojimi modlitbami a zásluhami. Volá ich koreňovými členmi.

Obracia sa i na pomocných členov medzi veriacimi, aby mu duchovne aj hmotne pomáhali; ale usiluje sa aj ich živiť podstatnou náukou Cirkvi a zapojiť ich do jej veľkých apoštolských záujmov.

Teda Ad Lucem nemá inú túžbu ako osožne slúžiť Cirkvi, plne osvojiť si jej apoštolské a výbojné zámery a takto prispievať pri budovaní kráľovstva Ježiša Krista a našich časoch, s Cirkvou, ktorá od neho dostala po-

slanie pre všetky veky. Boh ráč žehnať Ad Lucem a každému jeho členovi, aby ostali pokorne verní svojmu krásnemu povolaniu „K svetlu“.

Pist V. S. Solovieva.¹

Moskva, 6. júla 1873.

Lutujem, moja milá Káta, ale Tvoj list ma musel prečkať v Moskve viacej ako týždeň, keďže som sa vrátil z dediny neskoršie, než som predpokladal.

Odpovedám Ti priamo: milujem Ťa, nakoľko som schopný milovať; ale ja patríim nie sebe, ale tomu dielu, ktorému budem slúžiť a ktoré nemá nič spoločného s osobnými citmi, so záujmami a cieľmi osobného života. Nemôžem sa Ti oddať celý, a ponúknuť menej, pokladám za nehodné.

Hľa všetko, čo Ti môžem povedať. Prial by som si vedieť Tvoju mienku. Budem čakať list.

Tvoj Vl. Soloviev.

Do Petrohradu prídem pravdepodobne počiatkom augusta a pobudnem dosť dlho, keďže mám prácu vo Verejnej knižnici.

*

Tento odriekavý list napísal V. S. Soloviev svojej sesternici podľa matky — Jekaterine Vladimírovne Selevinovej, rod. Romanovej, keď mal 20 rokov, zatiaľ čo Jekaterine bolo šestnásť. Zpočiatku ich sblíženie bolo čisto priateľské a rodinné, no po čase ich vzťahy dostávaly vrelejší charakter, takže Vladimír Sergejevič sa po dvoch rokoch pokladal za snúbenca Jekateriny. Rodičia Solovievovi nepriali takému manželstvu a hlavnou námietkou bol príliš mladý vek syna a blízka príbuznosť s nevestou. Toto bolo tiež príčinou, prečo matka filozofova odmietla stať sa tútorkou svojej netere.

V r. 1875 Jekaterina Vladimírovna zriekla sa myšlienky na manželstvo so Solovievom, čo mu tiež oznámila. Táto roztržka však Solovievovi neprekážala a jeho vzťah k sesternici bol priateľský až po koniec života.

Tie jasne znejúce slová, ktoré Soloviev napísal svo-

¹ Podľa Rádlova: Pisma V. S. Solovieva. Peterburg 1911.

jej sesternici neostaly prázdnu frázou. Celý sa oddal a slúžil tomu svätému dielu, ktorému zasvätil svoj život. Obetoval svoje osobné rodinné šťastie, domáce pohodlie a pokoj „usporiadaného“ života, svojmu duchovnému poslaniu a slúženiu pravde. Celý život tohto svetského mnícha bol sebaobetavým zápasom za vysoké ideály — za sjednotenie kresťanského sveta, za kráľovstvo božie na zemi, za lásku medzi ľuďmi a národmi.

10. augusta 1873 napísal J. V. Selevinovej medzi-
ním: „Živý plod svojich budúcich námah v každom prí-
pade neuvidím. Pre seba osobne nič dobrého nepred-
vidám. Ešte najlepšie bude, keď ma budú pokladať za
blázna. Ja však na to veľmi málo myslím. Prv či neskôr
úspech je nepochybný — to stačí.“ J. K.

Poznámky o knihách.

Sýkora-Hejčl: NOVÝ ZÁKON. Vydal Vyšehrad
v Prahe r. 1946. Po 60.—.

Pri nedávnej ankete veľa významných ľudí vyhlá-
silo, že v ťažkých vojnových rokoch Písmo sväté bolo
pre nich najpožehnanejším čítaním. Je to večne časová
knih, lebo je uholným kameňom vekov. Človeku odkrý-
va pravý, šťastný smysel života. Pouča ľudstvo, že sve-
tový pokoj môže byť zbudovaný iba na láske človeka
k človeku. Odpovedá bezpečne na všetky otázky ľudstva,
ktoré doliehajú na človeka vo všetkých vekoch a okol-
nostiach. Evanjeliová základňa je tiež jediná, na ktorej
môžu nás českí bratia katolíci dobre pochopiť a my ich.

*Svätý Augustín Aurel: DUCHOVNÁ RUKOVÄŤ A
ROZHOVORY DUŠE S BOHOM.* Vydal SSV v Trnave
1946. Po 38.—.

Africký veľduch, ktorý vo Vyznaniach tak majstrov-
sky načrtnol svoje blúdenie a spočinutie v Bohu, v tejto
knížočke rozpriada rozhovory s Bohom, ktorý je už pre
neho všetko, ktorému predkladá všetky životné príhody,
radosti a úzkosti. Cíti veľkú ľudskú biedu pred nesmier-
nou velebnosťou Boha, ku ktorému približuje sa so svä-
tou bázňou a smädnou láskou. Knižka hodí sa na rozjí-
manie.

Dr. Silv. M. Braitto, OP: CIRKEV. Vydala domini-
kánska edícia Krystal v Olomouci 1946. Str. 455. Po 80.—,
viaz. 150.—. Táto starostlivo vypracovaná kniha vychádza
ako apologeticko-dogmatická štúdia. Písateľ ukazuje, že
Cirkev je to kráľovstvo božie, ktoré Kristus toľko slu-
boval a na ktorom s takou láskou pracoval. Ďalej sleduje
súvislosť medzi Kristovým poslanstvom a kráľovstvom bo-

žím a tým, ako ho apoštolovia a ich priami nástupcovia cháпали. Dôkladne preberá východný rozkol aj príčinu rozdelenia kresťanstva na západe, podstatné vlastnosti Kristovej Cirkvi, jej známky a jej pomer k štátu. Ako synovia a dcéry Cirkvi máme svätú povinnosť dobre poznať svoju duchovnú matku. Keď ju lepšie poznáme, zvrúcní sa naša láska k nej, lebo stále budeme cítiť Kristovu blízkosť, ktorý ďalej žije vo svojej Cirkvi.

P. Dr. Jan Ev. Urban: CESTY K VÍŘE. Vydalo Cyrilo-Methodějské knihkup. G. Fracla v Prahe. Po 60.—

Cesty k viere sú rozličné a všetky pripravuje Boh. Sú nenápadné a prirodzené, sú aj mimoriadne a prekvapujúce. No ak ich pripravujú ľudia z božieho poverenia, musia, pravda, dbať na prirodzené a skutočné podmienky, ktoré viere prekážajú alebo pomáhajú. Keďže tieto cesty autor pripravoval prednáškami v rozhlase, musel hovoriť pre ľudí v neomedzenom vekovom rozsahu, pre študovaných aj jednoduchých. A preto pisateľ približuje sa k nim jednoduchými prirovnaniami a príkladmi, ale aj mnoho ráz vyvodzuje z nich myšlienkové ťažké náuky.

Dr. Čeněk Tomiško: DĚTSKÝM DUŠÍM. Vydal Vyšehrad v Prahe 1946. Po 87.—

V tretom vydaní vychádza práca osvedčeného vychovávateľa prof. Tomiška. Obsahuje rozpravy pre mládež. Ich prednosťou je, že sú celkom životné, takže zaujmú pozornosť mladých poslucháčov. Každý kňaz, učiteľ náboženstva a každý, kto sa zaoberá výchovou mládeže, mal by mať túto knižku.

Ján Motulko: JEŽIŠKO V PRIRODE. Chutné básničky pre deti. Obrázky od Alžbety Pokornej. Vydal SSV v Trnave 1946.

Prof. Jan Vilikovský: LEGENDA O SVATĚ KATARINĚ. Vydal Vyšehrad v Prahe 1946. Po 105.—

Tento skvost stredovekej literatúry českej, oplývajúci dramatickými, epickými aj lyrickými prvkami, v širokom toku rozpráva príbeh svätice, pretvorený v živý tvar a obohatený radom prvkov na rozdiel od latinskej predlohy, ktorú neznámy autor použil.

Dr. Cyril Dudáš: PROBLÉM ROVNOSTI. Štúdia zo sociálnej etiky. Vydalo Verbum v Košiciach 1946.

Autor zaoberá sa rovnosťou ako ideou aj ako skutočnosťou. Po solídnej kritike naostatok črtá jasné katolícke stanovisko. Klad práce je odvaha a priamosť, s akou otázku rieši. Práve týmto kniha stáva sa orientačným bodom. Katolíckeho vzdelanca, postaveného medzi protikladné úsilia dneška, oboznámi na základe príslušnej literatúry s náhľadmi vedúcich sociálnych hnutí a ukáže mu jasné dôvody, pre ktoré má prijať riešenie, aké podáva Cirkev vo svojej sociálnej náuke. Táto hodnotná štúdia patrí do rúk každého katolíckeho vzdelanca.